Milliyet

ÇOCUK

10 Eylül 1984 • Sayı: 37 • 60 Lira

TÜRK TİCARET BANKASI

BİLİM DÜNYASI ANSİKLOPEDİSİ
"UZAY" Tanıtım Eki ile

RESİMLERLE İNSANLIK TARİHİ ANSİKLOPEDİSİ

"TARİHİ YAŞAYARAK ÖĞRENİN!"

Tüm gerçeği ve heyecanıyla mağara adamından astronotlara kadar uzanan insanlık tarihini yeniden keşfe hazır mısınız?

HER PAZARTESİ BAYİNİZDE

MİLLİ EĞİTİM'DEN TAVSİYE EDİLMİŞTİR

"52 KİTAPLIK DEV KOLEKSİYON"

Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı, Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığının 20.2.1984 tarih ve 01771 kararı ile özellikle ilkokul 4. ve 5. sınıf öğrencileri ile ortaokul öğrencilerine tavsiye edilmiştir. Bu karar Tebliğler Dergisi'nin 12 Mart 1984 tarihli nüshasında yayınlanarak yürürlüğe girmiştir.

ŞİMDİ ABONE OLUN 5000 TL KAZANIN

VE HEMEN 26 CİLDİ KÜTÜPHANENİZE KOYUN

1984 Nisan ayından bu yana başarı ile yayınını sürdüren Resimlerle İnsanlık Tarihi Ansiklopedisi, okurlarına daha uygun koşullarla ve ucuz olarak yayını edinme olanağı sağlama çabasına girmiş bulunmaktadır. 70 yılı aşkın yayın hayatında daima okurun yanında yer alan KARACAN YAYINLARI, kültürün geniş halk kitlesine ulaşmasında elden geldiğince özveride bulunarak, şimdiye kadar yayınlanan 26 kitabı 3500 peşin, 1500 TL'lik 3 taksitle (Toplam 8000 TL) % 38 indirimli vermeyi planlamaktadır. 3500 TL ödemede bulunan okurlarımıza 26 kitap hemen gönderilecektir. 5 Ekim, 5 Aralık ve 5 Şubat tarihlerinde 1500 TL ödemede bulunacak olan okurlarımız, yayını devam eden Resimlerle İnsanlık Tarihi Ansiklopedisi'nin 52 sayısını edineceklerdir.

Peşin ödemenizi ve taksitleri yatırabileceğiniz yerler:

1-) T. İş Bankası Cağaloğlu Şb. 20 nolu hesap,
2-) Posta çeki ile 10393,
3-) PTT ile.

Karacan Yayınları A.Ş.
Türkocağı Cad. Basın Sarayı No: 1
CAĞALOĞLU-İSTANBUL

NOT: Ödemenizi yaptıktan sonra makbuz suretini yayınevimize göndermeniz gerekmektedir.

KARACAN YAYINLARI A.Ş.
Resimlerle İnsanlık Tarihi Ansiklopedisi'ne
ABONE KAYDIMIN
yapılmasını rica ederim.

ADI: .....
SOYADI: .....
ADRES: .....
.....
.....

26 sayı karşılığı 3500 TL'yi:
1- Banka ile ☐
2- Posta çeki ile ☐
3- PTT ile ☐ gönderdim

NOT: Ödemeyi gösterir makbuz ektedir.

KARACAN Grafik 75

Milliyet
ÇOCUK

İmtiyaz Sahibi:
AYDIN DOĞAN

Genel Müdür
MUHİTTİN KÂZIMOĞLU

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü
MEHMET İLKORUR

Teknik Sekreterler
AYSEL UĞUR
NACİ ÖZDAĞLI

Teknik Danışman
YETKİN ALDİNÇ

Adres:
MİLLİYET ÇOCUK DERGİSİ
Milliyet Yayınları
Prof. Kâzım İsmail Gürkan Cad. No: 10
Cağaloğlu-İSTANBUL

Dergimize gönderilen yazılar, yayımlansın yayımlanmasın iade edilmez...

Telefonlar:
526 83 86 - 520 83 94
528 42 67 - 528 55 76

Abone ve Satış İçin Başvuru:
Milliyet Çocuk Dergisi Satış Servisi,
Cağaloğlu - İSTANBUL

Abone Koşulları:
Yıllık: 3640 .— TL.
Altı Aylık: 1820 .— TL.

Milliyet Yayın A.Ş.
Ayazağa
Ofset Tesisleri'nde hazırlanmış ve basılmıştır.

Türkiye'de Satış Fiyatı:
60 Lira

Kıbrıs'ta Satış Fiyatı:
80 Lira

10 Eylül 1984

Yıl: 13 Sayı: 37 Cilt: 3

Bizden Size

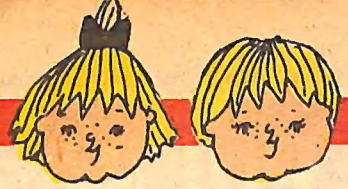

"UZAY ANSİKLOPEDİSİ" ÖNÜMÜZDEKİ HAFTA BAŞLIYOR

İKİ haftadır dergimizin ortasında "Özel tanıtım eki"ni sunduğumuz, Bilim Dünyası Ansiklopedisi'nin üçüncü cildi olan "Uzay" ansiklopedisinin yayımına gelecek sayımızda başlıyoruz sevgili okurlarımız.

Konuyla ilgili yeni bilgi ve fotoğrafların yer aldığı, yerli ve yabancı uzmanların katkılarıyla hazırlanan, "Uzay Ansiklopedisi", her zamanki gibi birinci hamur lüks kâğıda ofset tekniğiyle çok renkli olarak basıldı. Ayrıca, dayanıklı cilt bezinden özel kapaklar hazırlanarak gazete bayilerinde satışa sunuldu.

Yine gelecek sayımızla birlikte, sizlere birbirinden güzel armağanlar dağıtacağız. Renkli televizyon, bilgisayarlar, bilgisayar oyunları, kasetli teypler, yabancı dil programları, sözlükler, kitaplar, gelecek sayımızla birlikte başlayacağımız "Armağan Yağmuru" kampanyamızla birlikte, "Milliyet Çocuk" okurlarına dağıtılacak.

BU sayımızda, sevilen çizgi-roman kahramanlarından "Afacanlar"ın, Güneşe Yolculuk adlı seveceğinize imandığımız yeni bir serüveni başlayacak. Ayrıca birkaç hafta sonra, ünlü yazar Jack London'un "Beyaz Kurt" adlı öyküsünü çizgi-roman biçiminde sunacağız.

Esenlik dileklerimizle...

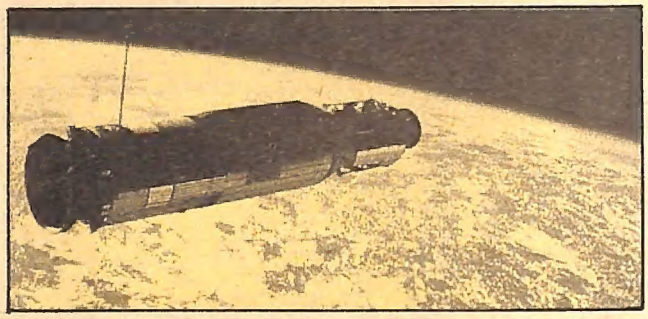

Okurun Sesi

Bu sayfada yayınlanacak dilek ve eleştirilerinizi içeren mektuplarınızı **"Milliyet Çocuk Dergisi, Okurun Sesi Çağaloğlu-İstanbul"** adresine bekliyoruz.

Derginizi bir yıldan beri alıyor ve severek okuyorum. Sizden isteğim çizgi romanları çoğaltmanız. Bölgelerimiz ya da Hayvanlar Asliklopedileri yayımlamanızdır.

Osman Ünal (Mersin)

Derginizi bir yıldır alıyorum, Mırnav, Red-Kit ve Cimcimeyi çok seviyorum. Sizden istediğim ülkemizi ve illeri tanıtıcı ansiklopedi yayınlamanızdır.

Ümit Malkoç (Gebze)

Derginizi 1978 yılından beri alıyorum ve çok beğeniyorum. Cimcime ve Red Kit'i zevkle okuyorum. Sizden istediğim çizgi roman kahramanlarının posterlerini yayımlamanızdır.

Erden Eke (Eskişehir)

Derginizi 3 yıldan beri almaktayım. Red-Kid, Cimcime ve Mırnav hoşuma gidiyor. Sizden isteğim çizgi roman kahramanlarının posterlerini yayınlamanızdır.

Mahir Çetin (Antalya)

İÇİNDEKİLER

Bizden Size. 3
Pul. 4
Bob Morane. 5-8
Parmak Çocuk. 9
Bilim Dünyası. 10
Öykü-Şiir. 12-13
Bilmece. 14
Red-Kit. 15-18
İlginç Öyküleriyle Buluşlar. 19
Robin. 22
Okurdan Okura. 24-25
Bilmece. 26
Mırnav. 27-30
Sınıftaki Afacan. 31-32
Afacanlar. 33-36
Dünyanın D. Bucağın. . 37- 38
Profesyoneller. 39-42

Pul köşesi

Yaz aylarında özellikle artan orman yangınları için tedavüle çıkarılan özel İsviçre pulu (sağda)...

"Anıtlar" serisi (üstte) ile, 10 frank değerindeki "Özgürlük" serisi (yanda)...

LÜKSEMBURG

Lüksemburg Posta İdaresi tarafından çıkarılan, "Anıtlar" serisi ile Amerikan askerlerinin Lüksemburg'u Alman işgalinden kurtarmasının 40. yılı nedeniyle çıkarılan "Özgürlük" serisi ilgi topluyor.

Bir Adres **LÜKSEMBURG**

Direction des Postes
Office des Timbres, Boite Postale 999
L-2019 Luxembourg
Grand Duchy of Luxembourg

JAPONYA

Japon Posta İdaresi'nin zaman zaman çıkardığı özel pullardan ikisi: Pulların tedavüle çıkarıldığı yıllar ve Japonca isimleri pulların altında belirtilmiştir.

BELÇİKA

Belçika Posta İdaresi'nin çıkardığı "Köprüler" adlı, dört puldan oluşan tematik seri (altta).

DANİMARKA

Danimarka Posta İdaresi, 6 Eylül 1984 tarihinde "Balıkçılık" adlı tematik bir seriyi tedavüle çıkardı. 2.30, 2.70, 3.30 ve 3.70 kron değerinde dört puldan oluşan seri 50'li bloklar halinde basıldı.

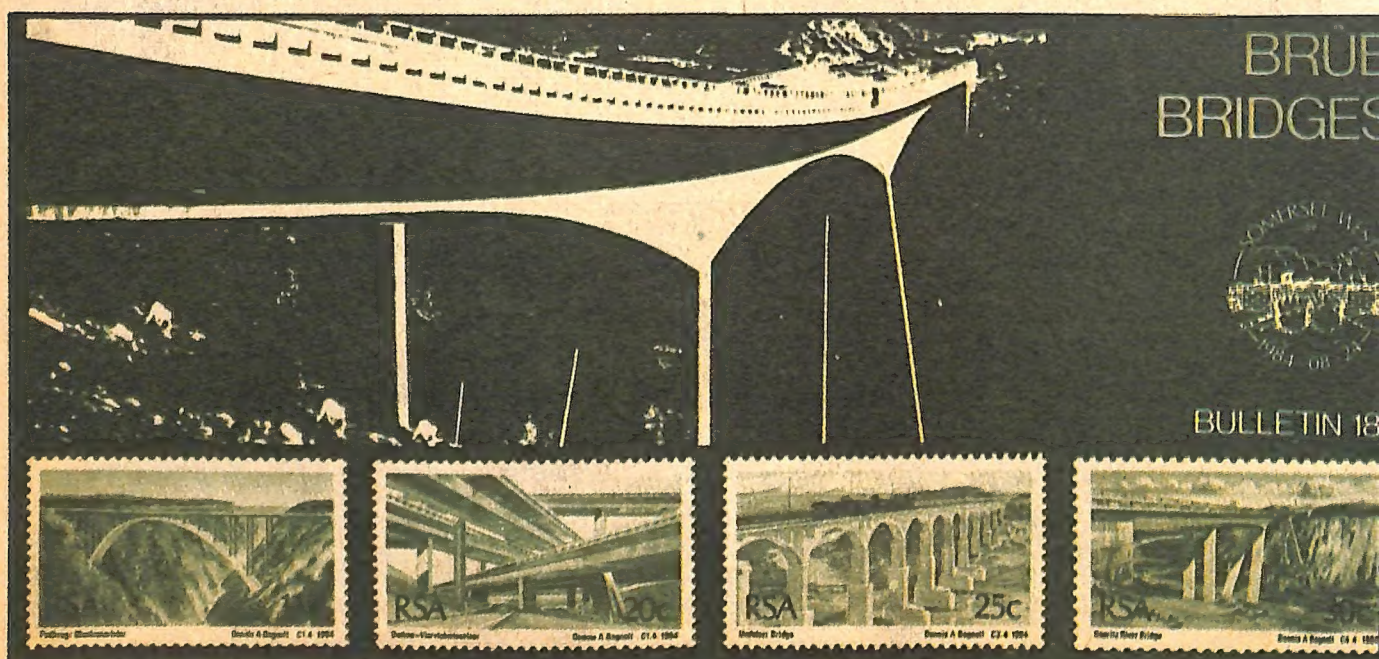

BOB MORANE Süper Komando 3

BOB MORANE Süper Komando

BOB MORANE Süper Komando

BOB MORANE Süper Komando

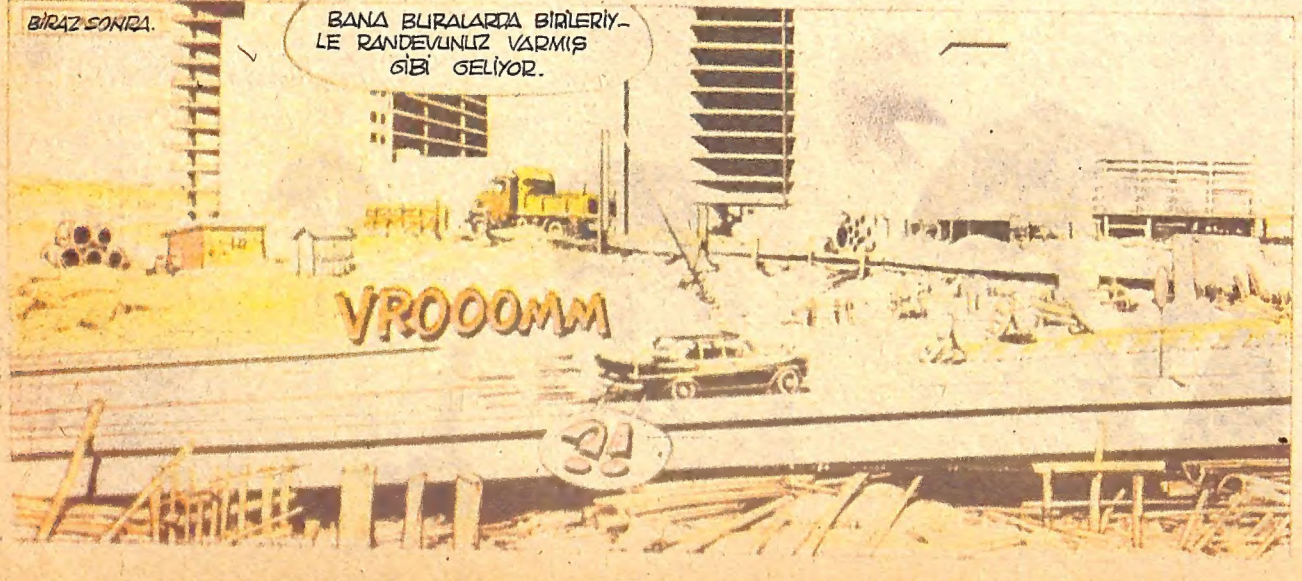

PARMAK ÇOCUK

Geçen Sayının Devamı 14

Parmak Çocuk Ölüme Mahkûm Oluyor

Günü gelince mahkeme kurulmuş. Bütün yargıçlar Parmak Çocuğu suçlu bulmuşlar ve kafasının kesilmesine karar vermişler. Parmak Çocuğun düşmanları da kralın daha da kızması için ellerinden geleni yapıyorlarmış. Kısacası kralın Parmak Çocuğu bağışlaması söz konusu değilmiş artık!

Sonunda dev gibi bir cellat gelmiş. Ama Parmak Çocuğu görünce bu dev gibi ve katı yürekli cellatın bile gözleri yaşarmış, yüreği sızlamış. Neredeyse cellat üzüntüsünden bayılacakmış.

Tam bu sırada Parmak Çocuk fare kapanından kurtulmuş ve yargıçların bulunduğu yere fırlamış. Yargıcın elinde duran incecik kâğıdı kapmış ve yelken gibi havaya doğru tutmuş. Parmak Çocuğun başına olmadık işler açan rüzgâr da bu kez onu kurtarmak için hızla esmeye başlamış. Böylece Parmak Çocuk bir anda göklere doğru uçuvremiş. Onu seven ve haksız yere suçlandığını bilen halk da sevinç çığlıkları atarak Parmak Çocuğu uğurlamışlar.

Periler Sultanı da Parmak Çocuğun yardımına koşmuş. Bir kelebek göndererek onun yanına kolayca dönmesini sağlamış. Parmak Çocuk böylece krala yardakçılık eden kötü yürekli insanların elinden kurtulmuş.

Kral Artur bu arada Parmak Çocuğun inanılmaz bir biçimde kurtulduğu nu öğrenmiş ve onun suçsuz olduğuna inanmış. Parmak Çocuğu bağışlamış. Ama artık iş işten geçmişmiş. Parmak Çocuk çoktan oralardan uzaklamış. Kral da kötü yürekli insanlara inanıp böyle değerli bir varlığı elinden kaçırdığına üzülüp durmuş.

Parmak Çocuğun Serüvenlerinin Sonu

Kelebek Parmak Çocuğu doğruca Periler Sultanının sarayına götürmüş. Burada herkes Parmak Çocuğu bekliyormuş.

Parmak Çocuğun gelişiyle birlikte büyük bir eğlenti ve şölen düzenlemiş sarayda. Bu arada Periler Sultanı bu doğrucu ve yiğit çocuğa bir ödül vermek istiyormuş. Bu ödül neymiş dersiniz?... Parmak Çocuğun annesiyle babası... Periler Sultanı anneyi, babayı, küçük evciği ve sevimli ineği kendi sarayına getirmişmiş. Böylece Parmak Çocuğun özlediği her şey yanına gelmiş. Ama eskiden yatak olarak kullandığı ayakkabı ortada yokmuş. Çok eskidiği için annesi onu artık kullanmıyormuş. Onun yerine Parmak Çocuğa bir çalıkuşu yuvasından yatak hazırlamışlar.

Böylece bu sevimli aile Periler Sultanının sarayında yaşayıp gitmiş...

Eğer ölmedilerse yine de yaşayıp gidiyorlardır...

SON

BİLİM DÜNYASI

Balıkların Yaşları Nasıl Anlaşılır?

BİLİNDİĞİ gibi, ağaçların yaşları, gövdenin içindeki iç içe dairelerin sayısı ile anlaşılır. Bu dairelerin her biri, bir yaş demektir. Böylece daireler sayılarak ağacın yaşı ortaya çıkar.

Balıklar da da buna benzer bir yapı vardır. Balıkların kulaklarının içinde oluşan iç içe daireler onların yaşını ortaya koyar. Yalnız ağaçlardan farklı olarak balıkların kulaklarındaki dairelerin her biri bir güne işaret eder. Yani, balığın kulağının içinde kaç tane daire varsa, balık o kadar günlük demektir.

Kireç taşı bileşiminden oluşan bu dairelere, bu gün oldukça yararlı işler için baş vurulmaktadır. Her biri bir metrenin milyonda biri kadar olan bu daireler, bilim adamları tarafından elektron mikroskopu ile incelenmiş ve yapıları ortaya konulmuştur.

Bu araştırmalardan elde edilen sonuçlarla balıkların yumurta dönemleri saptanmakta, böylece balık avcılığı dönemleri ona göre düzenlenmektedir. Bu dairelere bakarak, bir tür balığın yumurta dönemi saptanarak, avlanması önlenir, ve bu yolla da üremesi engellenmemiş olur.

GÖKYÜZÜNÜN RÖNTGENİ ÇEKİLİYOR

SON 22 yıl içinde gökyüzünün röntgeninin çekilmesi işlemi, modern astronominin en önemli ve gerekli dallarından biri haline geldi. Bu yeni astronomi dalının amacı evrendeki en çok enerji yüklü nesneleri incelemek. Bu tür nesneler milyonlarca derecelik ısılarda gaz yüklüdürler.

Avrupa'da geliştirilen ilk gökyüzü röntgen cihazının adı **Exosat**. Batı Almanyanın Darmstadt kentinden yönetiliyor. İspanya'da bulunan diğer bir araştırma merkezi Exosat'a bilgiler gönderilip gerekli veriler geri alınıyor. Exosat'ın en önemli özelliği kesintisiz 75 saat süreyle gökyüzünü gözleyebilmesi. Kullanıma girdiği günden beri dünyanın çevresini tam 90 kez dolaşmış. Geçen yılın ağustos ayından beri olağan gözlemlerini başarıyla sürdürüyor.

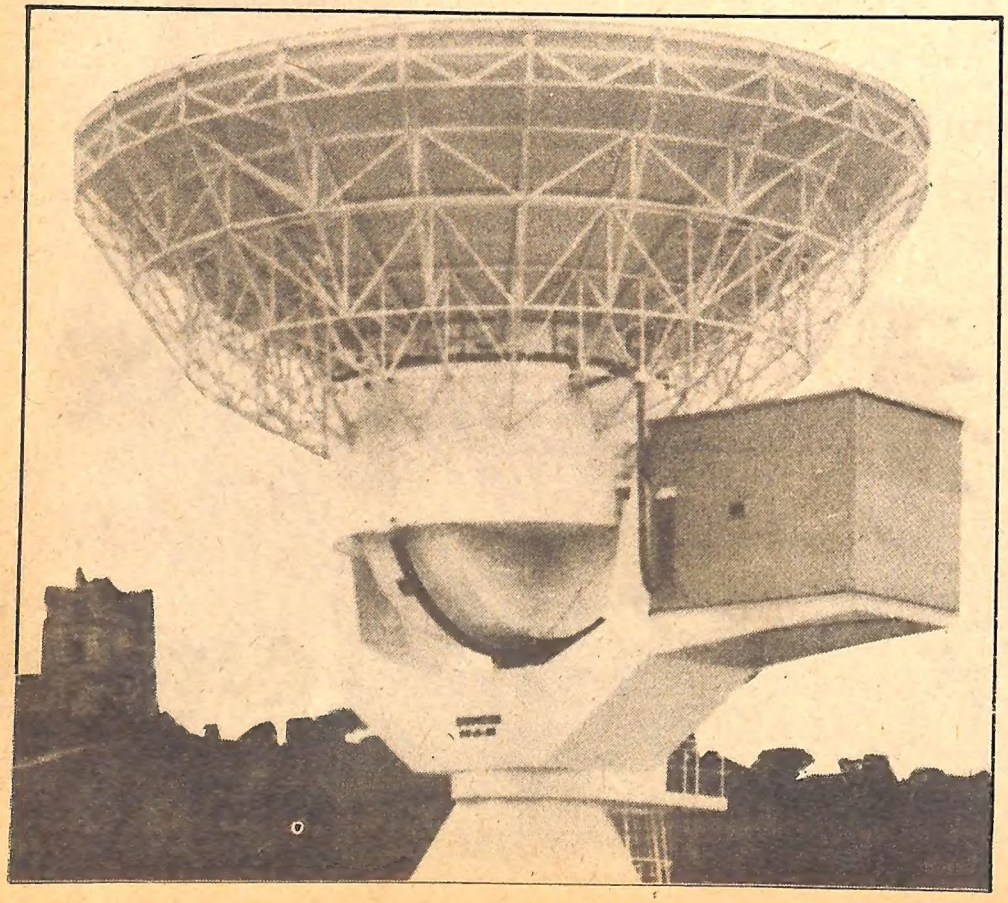

Exosat'ın sürekli olarak gözlem yapabilmesi, bilim adamlarının yeni buluşlarına yardımcı oluyor. Örneğin İngiltere'deki bilim adamları, yavaş yavaş niteliğini yitirerek cüce bir yıldız haline dönüşen bir yıldızın varlığından bu yolla haberdar olmuşlar. Bir başka örnek de Japonların benzer araştırma aygıtı **Tenma**'nın yetersiz kaldığı bir durumda ortaya çıkmıştır.

Gökyüzünde beliren ve ışık yönünden sürekli artan bir enerjiye sahip olan bir cismin konumunu Tenma saptamakta yetersiz kalınca, Exosat'a baş vurulmuş ve yeni enerji kaynağının konumu 15 dakika gibi kısa bir süre içinde Exosat tarafından belirlenmiş ve yeni bir yıldızın varlığı ortaya çıkmış.

Exosat'ın yıldız kümelerini inceleme işlevi yanında bir de bu kümelerin dışındaki X ışın kaynaklarını inceleme işlevi vardır. Bunlar yıldız kümeleri arasında oluşan ışınlardır. Kaynakları biriken gazlardır. Gelecek yıllarda Exosat'ın büyük bir bilgi dağarcığı yaratacağına inanılmaktadır. X ışınları astronomisinde bugün kü katkıları bütün bilim adamları tarafından kabul edilmektedir.

Maden Araştırmalarında Hayvanlardan Yararlanma

YERYÜZÜNÜN sahip olduğu maden yatakları bazen kendililerinden, bazen de yapılan araştırmalar sonucu ortaya çıkar. Bu madenler insanların çeşitli gereksinimlerini karşılamak için kullanılır. Yeraltı madenlerini aramak ve kullanılır hale getirmek için çeşitli yöntemler uygulanır. Bilinen ve bugün artık olağan gelen bu yöntemlere son zamanlarda yenileri eklenmektedir.

Finlandiya'da, kükürt yataklarını bulmaları için köpekler eğitiliyor. Bilindiği gibi köpeklerin çok güçlü bir koku alma yetenekleri vardır. Kükürt de çok keskin kokulu bir madendir. Yer altında olsa bile, kokusu toprağın üstüne sızar. İşte köpekler, sahip oldukları bu özellikleri ile kükürt dioksit gazının dışarı sızan çok küçük miktardaki izlerinden hareketle, maden yataklarının yerini saptayabiliyorlar.

Bazı araştırmacılar, ilerde, hayvan dokularının da maden arama tekniklerine konu olabileceğini düşünüyorlar. Örneğin Kanada'da şimdiden, çeşitli derelerde avlanan alabalıkların karaciğerleri incelenerek, maden yataklarının yakınından geçen akarsular belirlenebiliyor.

Aynı şekilde, bazı hayvanların bazı organlarının mineralleri depo ettikleri de biliniyor. Örneğin tiroid bezinde iyot, kıllarda ve tırnaklarda arsenik gibi. Bu bakımdan belirli bölgelerde otlanan küçük ve büyük baş hayvanların dokuları ve organları üzerinde yapılacak araştırmacıların, bölgenin maden yatakları konusunda bilgi sağlanabileceği düşünülüyor.

Yeni yeni kullanılmaya başlanan bu yöntemler, başarılı sonuçlar verirse, daha ileri çalışmaların ilk adımları olacaktır. Araştırmacılar tarafından benimsenmelerinin en önemli nedeni, sağladığı kolaylıklardır. İlerde geliştirilmeleri halinde, daha fazla kolaylıklar sağlamaları beklenmektedir.

PLASTİK BİSİKLETLER

UZAY çağı teknolojisi kullandığımız her maddeye, araç gereçe el atmış durumda. Otomobillerde, uçaklarda ve diğer teknoloji ürünlerde çok değişik malzeme kullanılarak yeni modeller üretiliyor. Ama bisiklet bundan payını almış değil.

İsveç'te üretici bir firma yeni bir tür bisiklet üretimine geçmiş. Bu bisikletin özelliği, birçok bölümlerinin plastik olması. İskeleti, tekerlekleri, mil kolu, zincir dişlisi ve arkadaki yük taşıyıcısı plastik olan yeni tür bisikletin maliyeti de çok düşük oluyor. Ayrıca iş gücü açısından da büyük bir kazanç var çünkü, madeni aksamın hazırlanması için doğal olarak daha fazla zaman ve iş gücü harcamak gerekirken plastik bisikletin üretiminde her şey hemen hemen yarıya iniyor.

Itera adı verilen bu bisiklet şimdi normal dişli sistemini kullanıyor ama yapılan çalışmalarla bu sistemde de yenilikler ön görülüyor. Disk frenler ve plastik zincirler de yapılması planlanan yenilikler arasında yer alıyor.

Yeni bisiklet için şimdiden birçok ülkeden siparişler gelmiş. Bunların arasında İskandinav ülkeleri, Japonya ve Amerika Birleşik Devletleri başta geliyor.

İnsanların yeni olana düşkünlüğü bu tür yenilikleri körüklüyor. Teknolojik gelişmeler de bu istekleri karşılamak için firmaları yarışa sokuyor. Sonuçta kimin kazançlı çıktığı sorulabilir. Yenilik düşkünleri mi, yoksa, üreticiler mi? Kuşkusuz her iki taraf da. Üretimler 'yeni olmaları yanında yararlı olmayı da birlikte getirebiliyorlarsa, kalıcılığı sağlayabilirler. Tersi olursa bir moda olmaktan öteye geçemez ve zamanla yenilik eskiyince unutulur gider.

Penguenler Uçabilir mi?

HAYIR. Binlerce yıl önce atalarının uçabilmelerine karşın günümüz penguenleri uçamaz. Penguenler zamanla deniz kıyılarına gitmeye ve yaşamlarının çoğunu suda geçirmeye başladılar. Ayaklarını olduğu gibi, kanatlarını da yüzmede kullanmaya başladılar. Yıllar geçtikçe kanatları biçim değiştirdi ve vücudunun yanından sarkan iki organ durumuna dönüştü. Artık uçma için yararsız olmuşlardı. Bugün penguene iki geniş kanat takılsa, uçma yeteneğini mutlaka kullanabilecektir. Oysa yüzlerce yıl öncesinden beri deniz ortamına uyabilmek için tüm vücudu değişikliğe uğramıştır. Oldukça ağır olan vücudu artık uçmasına olanak vermemektedir.

ÖYKÜ

İbrahim Örs

BOY İLACI

Resimler: Nural Birden

ORHAN, başarılı bir çocuktu. Orhan yetenekli bir çocuktu. Orhan sevimli bir çocuktu. Orhan böyleydi de, bir yanı vardı ki, çekilmiyordu hani: Yemek seçiyor ve sofraya konan yemeklerden hemen hemen hiçbirini ağzına koymuyordu.

Yediği, başta çikolatalı, kakaolu, kremalı şekerlemeler olmak üzere sandviç, tost gibi şeylerdi. İçtiğine gelince... Asla çay, süt, ayran gibi şeyler içmiyordu. Su bile... Bakkalların vitrinlerini dolduran renkli gazoz türünden şeyler var ya... Orhan'ın içtikleri bu tür şeylerdi işte. Gelsin portakallısı, gitsin mandalinalısı.. Şişe şişe...

Anne babası ne yapmışlarsa, ne, etmişlerse, Orhan'ı bu kötü alışkanlığından vazgeçirememişlerdi. Bu konuda biraz da kabahat onlarındı ya... Tek çocukları olduğu için Orhan'ı oldukça nazlı yetiştirmişler, bir dediğini iki etmemişlerdi. Kısacası şımartmışlardı.

Orhan'ın, Sürmene'ye kısa bir süre önce Malmüdürü olarak atanan amcası Adnan Bey, yeğeninin bu yanını bilmiyordu. Bilseydi, Ankara'daki ağabeyine telefon edip "Burası cennet gibi bir belde" diye Sürmene'yi över miydi hiç? Övüp de, "Tam yaz tatilini geçirecek bir yer. Kalkıp gelin buraya. Deniz, temiz hava, her şey var. Lojman da elverişli. Gelemezseniz bari Orhan'ı gönderin," diye üsteler miydi hiç?

İşte, Orhan, yirmi gündür Sürmene'deydi. Yirmi gündür amcasının konuğuydu. Dördüncü sınıftan beşinci sınıfa geçmenin mutluluğu içinde, Karadeniz'in bu şirin kasabasını bezeyen yemyeşil fındık ve çay bahçelerinde, kuzenleri ve yeni edindiği arkadaşlarıyla dilediği gibi koşuyor, oynuyor, bol bol da denize giriyordu. O yaşamından hoşnuttu hoşnut olmasına da; bir de yengesine, amcasına sormalıydı. Doğrusu Adnan Bey olsun, Zehra Hanım olsun, küçük konuklarından hiç, ama hiç hoşnut değildiler. Karı-koca aralarında konuşurken, sık sık, Orhan'ın yeme-içme konusundaki kötü alışkanlığından söz ediyorlar, yakınıyorlardı. Orhan'ın hesapta olmayan giderleriyle, Adnan Bey'in dar sayılabilecek bütçesini zorlamaya başlamıştı hani. Dahası Orhan, amcasının —biri kız, biri erkek— çocuklarını da olumsuz yönde etkileyebiliyordu. Sekiz yaşındaki Kutlu ile, on yaşındaki Macit, yemek aralarında Orhan'la birlikte yeyip içtikleri şeyler nedeniyle, sofraya belirgin bir isteksizlikle oturuyorlar ve önlerine konan yemeklere, kuzenlerine yakın bir ilgisizlik gösteriyorlardı.

Adnan Bey, yeğenini bu alışkanlıktan vazgeçirmenin yolunu bilmesine biliyordu da uygulamıyordu, uygulayamıyordu. Aç bırakmak yöntemiydi bu. Ne var ki, böyle bir yöntemi uygulamaya girişirse, küçük konuğunu kıracak, gücendirecekti. Belki de, Orhan, Ankara'ya döndüğünde anne babasına "Amcam beni aç bıraktı," diyecekti diyebilecekti o zaman. Gerçekte amaç, "aç bırakmak" değil, "eğitmek"ti ya işte bunu, Ankara'daki ağabeyine anlatabilmesi zor olacaktı Adnan Bey'in.

Yo yooo, Adnan Bey yapamazdı bunu. Dayanmalıydı bir süre daha. Dayanmalıydılar. Hem çoğu gitmiş, azı kalmıştı. 15 gün kadar sonra dönecekti Orhan.

BİR pazar günüydü. TV ekranları, bir basketbol maçını gösteriyordu. Orhan, basket maçını izlemeyi, dışardaki açık ve temiz havaya yeğlemişti. Kendisini öylesine ekrandaki görüntüye kaptırmıştı ki, yalnızca bir kez ısırdığı çikolatasını, tam on dakikadır elinde tutuyor, yeyip bitirme gereksinimi duymuyordu.

— Ben büyüyünce basketçi olacağım, dedi bir ara amcasına.

— Ama, dedi Adnan Bey, basketbol oynamak için uzun boylu olmak gerek.

— Benim de boyum uzayacak elbet.

— Öyle değil, çok uzun boylu olman gerek Orhan. Örneğin 1.80, 1.85, 1.90, hatta 2 metre falan...

— Bilmem ben o kadar uzar mıyım?

— Uzamazsan, iyi bir basketçi de olamazsın.

Orhan, TV'deki maçı izlemeyi tümüyle bırakıp amcasına döndü:

— Amca, boyu uzatan bir ilaç var mıdır?

— Bilmem, dedi Adnan Bey hafifçe gülerek. Benim bildiğim eczanelerde böyle bir ilaç satılmıyor. Ne var ki, geçenlerde bir adam, sokak sokak dolaşıyor, "Çocukların boylarını büyüten harika ilacım var," diye bağırıyordu. Kocakarı ilacı elbet... İnanılmaz.

Orhan, amcasının bu sözlerine amansız bir ilgi duymuştu:

— Nasıl ilaç bu böyle amca?

— Bilemem.

— Eczanelerde satılmaz mı?

— Satılmaz. Kocakarı ilacının eczanelerde işi ne?

Orhan'ın konuya ilgisi sürüyordu. Yerinden kalkıp amcasının yanına geldi, küçük elleriyle amcasının yüzünü okşayarak:

— Amca, dedi, benim iyi bir basketçi olmamı ister misin?

— İsterim elbet.

— O halde o dediğin ilacı bul. Boyum uzasın istiyorum! İyi bir basketçi olmak istiyorum!

Adnan Bey de, Zehra Hanım da, ellerinde olmaksızın gülüştüler.

— Peki, dedi Adnan Bey, yarın bulmaya ya da buldurmaya çalışacağım o adamı. Her kimse.

Adnan Bey, ertesi akşam eve döndüğünde çantasından, orta boy bir şişe çıkardı. İçinde açık kahverengi bir toz vardı şişenin.

— Şansın varmış, dedi yeğenine Adnan Bey. Adamı bulabildim. Birkaç şişe kalmış elinde. Birini aldım. Pahalı da bir şeymiş hani. Yemeklerin üzerine bir tatlı kaşığı kadar serpilip kullanılacakmış. Ama sen yemek yemezsin ki Orhan.

Orhan, amcasının boynuna sarılarak:

— İlacın hatırına yerim amca, dedi.

— Yemen gerek, diye atıldı yengesi. Mademki boyunun uzamasını istiyorsun...

— Ama, dedi Adnan Bey, başlamadan önce boyunu ölçmemiz gerek. Bakalım buradan gidene dek ne kadar uzayacaksın?

ŞİİR KÖŞESİ

Kızkuşu

Kışın
Issız tarlalarda
Su başlarında
Kimdir ağlayan
Çocuk sesiyle

Orda
Ormanların karaltısında
Kimdir uçuşan
Soğuk rüzgârla

Kızkuşu
Köyde sulara çizdiğim resmini
Aldım
İstanbul'a getirdim

Şimdi denizin ortasında
Yan yana durur ikisi
Kızkuşuyla
Kız Kulesi

Aziz KARADENİZ

Orhan'ın kuzenleri, Kutlu'yla Macit, ağızları bir karış açık, bakıyorlardı. Acaba babaları doğru mu söylüyordu? Gerçekten Adnan Bey, o denli inandırıcıydı ki... Eh onlar da isterlerdi boylarının uzamasını, çok çok uzamasını.

— Bizim boyumuzu işaretle, dediler babalarına.

Adnan Bey, önce Orhan'ın, sonra da çocuklarının boylarını işaretledi salon kapısının kasasına, kurşunkalemle. Sonra da:

— Hadi bakalım sofraya! dedi tümüne.

Artık Orhan da, evin öteki bireyleri gibi sofrada yerini almıştı. Dahası, yengesinin mutfaktan getirdiği yemeği tabağına koymasına —etli fasulyeydi bu— izin vermişti. Sonra da:

— Aman ilacı serpiverin tabağıma! diye de eklemişti.

Bir hafta kadar sonra Orhan'ın boyu, bir buçuk santimetre uzamıştı. Ankara'ya dönerken ölçüldüğünde de, bir santimetre kadar daha uzadığı görüldü.

Orhan önüne konan her şeyi, üzerine toz serperek yiyordu.

Üç dört gün sonra Adnan Bey'in telefonu çaldı. Arayan Ankara'daki ağabeyiydi.

— Kuzum Adnan, diyordu ağabeyi, bizim oğlanda bir değişiklik var. Önüne konan her şeyi yiyor. Ama üzerine bir toz serperek... Boy büyüten ilaçmış bu. Vallahi, boyu da uzadı hani. Gelgelelim şimdi o ilaç bitti... Ne yapacağımı şaşırdım. Her neyse o ilaçtan bir şişe mi olur, iki şişe mi olur gönder de... Sahi bu işte bir şey var. Anlat Allah aşkına!

Adnan Bey, elinde olmaksızın bir kahkaha attı. Kahkahası, konuşmasını engelliyordu.

— İlahi ağabey, diyebildi güçlükle. Amaç, Orhan'ın yemek seçmemesi değil mi? İşte fırsat. Yemeklerin üzerine serpilecek ilaca gelince... Kolay. Buradan göndermeme hiç gerek yok. Biraz kavrulmuş fındık, biraz leblebi, biraz da tuzlu fındık alacak, mikserde öğüteceksin... Hepsi bu... İki metrelik bir basketçi babası olman dileğiyle.....

BİLMECE BULMACA

Giriş'ten başlayıp, çıkış'a ulaşabilir misiniz?

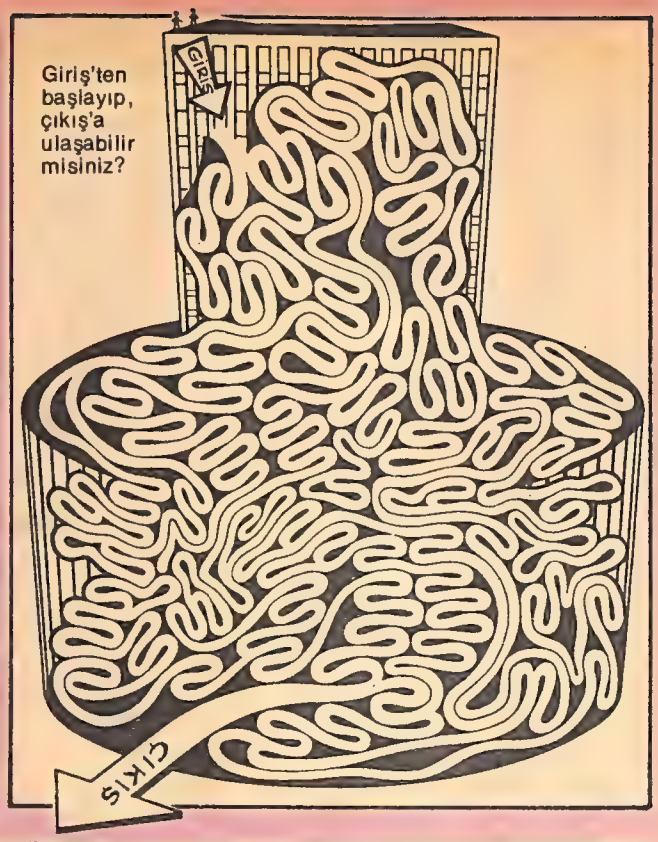

Noktaları birleştirin bakalım ortaya ne çıkacak?

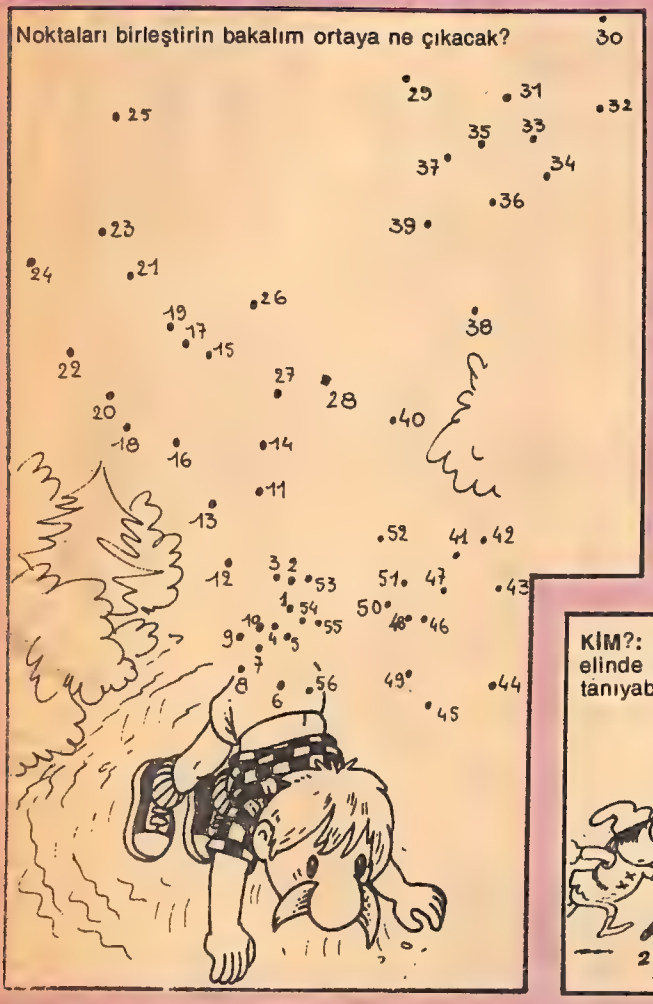

KİM?: Aradığınız adamın şapkası, siyah ayakkabısı, elinde asası, kolunda yaması ve sakalı var. Onu tanıyabilir misiniz?

7 FARK Yukarıda birbirinin eşi gibi görülen iki resim arasında yedi küçük fark vardır. Bu farkları bulabilir misiniz?

HAYDİ DÜLDÜL, YAP NUMARANI!
SIKI TUTUNUN!

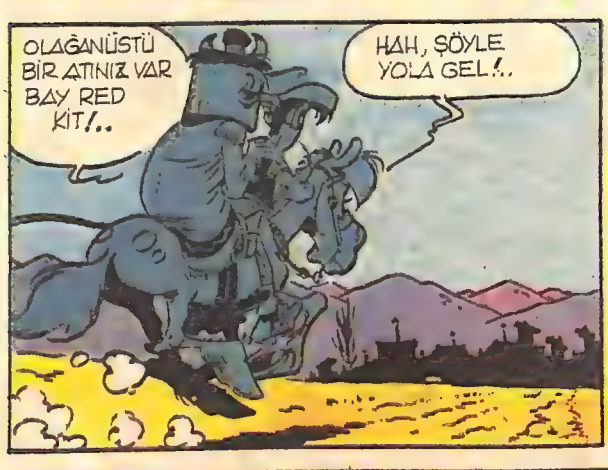
OLAĞANÜSTÜ BİR ATINIZ VAR BAY RED KİT!..
HAH, ŞÖYLE YOLA GEL!..

DUYDUK DUYMADIK DEMEYİN! KIZILDERİLİLER SAVAŞ HAZIRLIĞINDA!..

HABERİMİZ VAR!
ARKASI VAR

ŞU ALTIN SANDIĞINI BANKAYA TESLİM EDİN...
SAVAŞ TEHLİKESİ GEÇİNCEĞE KADAR ORADA KALSIN!..
EH BU DURUMDA BEN DE TEHLİKE GEÇİNCEYE KADAR BURADA KALABİLİRİM DEMEK Kİ..
CADDE ÜZERİNDE BİR ODA İSTİYORUM...
BEN DE AYNI ODADA KALACAĞIM...KRAVAT İĞNESİNDEN TUTMAK VE KRAVATINDAN KARYOLAYA BAĞLAMAK ...
AFEDERSİNİZ...
...VE DE KRAVATI DA BOYNUNA BAĞLAMAK İÇİN.
N'APİM ELLERİM BENİ DİNLEMİYOR...
BEN DİNLETMESİNİ BİLİRİM...
İKİDE BİR DE SİLÂHIMI ALMAKTAN VAZGEÇ!
EĞER AMACIN BANKAYI SOYMAKSA BİRAZ UZAK KALDIN CANIM!..
BANK

GÜVENSİZLİĞİN KALBİMİ KIRIYOR RED KİT!
YALAN MI YANİ! CADDE ÜZERİNDEKİ ODAYI BANKADA YATAN ALTINLARI GÖZLEMEK İÇİN İSTEMEDİN Mİ?..
BEN CADDEYİ GÜRÜLTÜLÜ VE HAREKETLİ OLDUĞU İÇİN İSTEDİM. KENT YAŞAMININ GÜRÜLTÜSÜNÜ SEVERİM.
BAŞKA SEVENLER DE VARDI...
CADDE ÜZERİNDE BİR ODANIZ VAR MI?
VARDI AMA, TUTULDU...
VAZIK, AMA BELKİ BOŞALTABİLİRSİNİZ. TABİ KARŞILIĞINI GÖREREK...
BANKAYA BAKAN BİR ODA İSTİYORUM!..
ŞEY...
KARŞILIK OLARAK DA BUNU KOYUYORUM ORTAYA!..
PAN!
BAŞKA MANZARA MERAKLISI VARSA GELSİN!..
AMA BAHÇEYE BAKAN BAŞKA ODALAR VAR BAYLAR...
ARKASI VAR

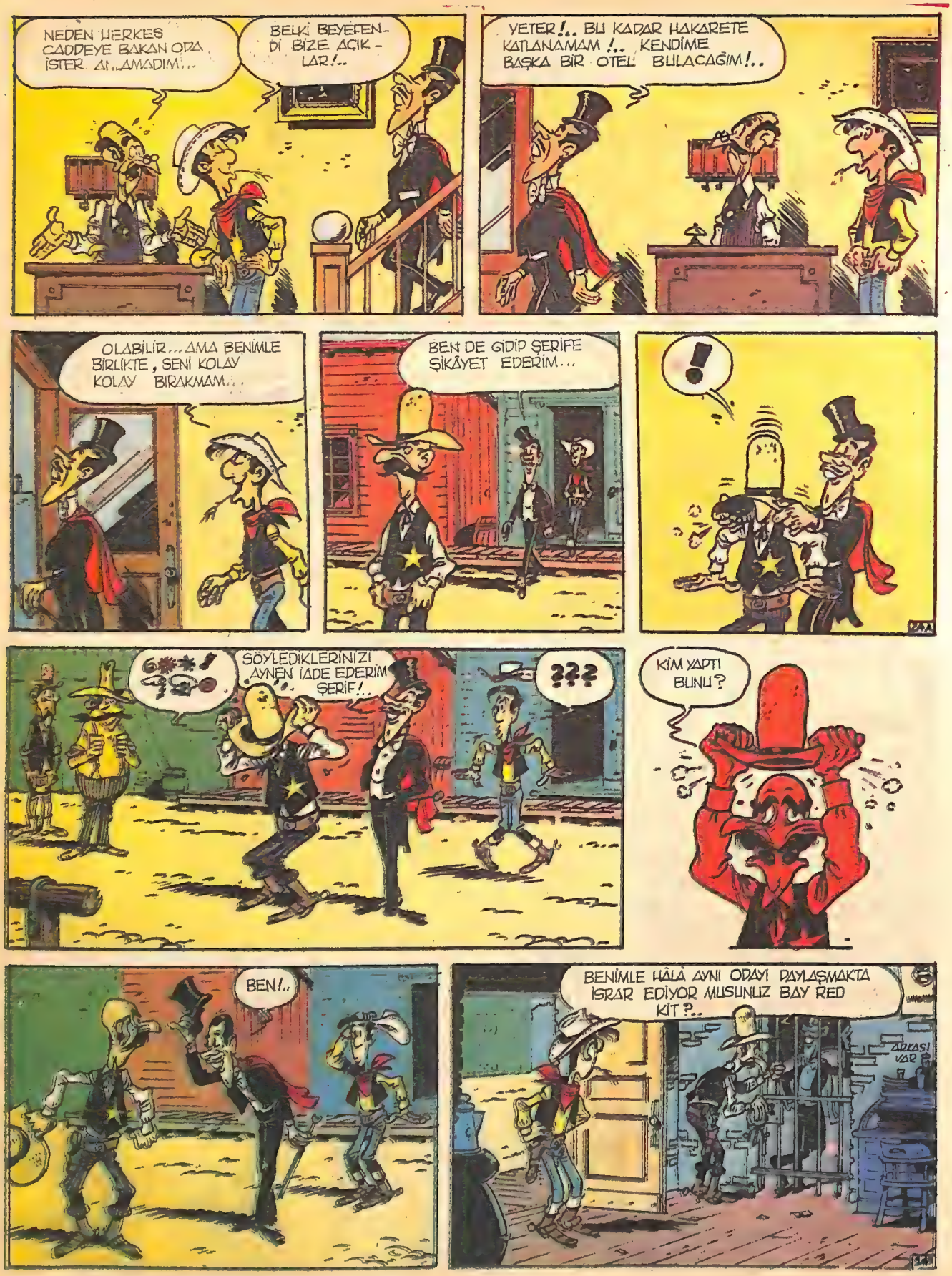
NEDEN HERKES CADDEYE BAKAN ODA İSTER ANLAMADIM...
BELKİ BEYEFENDİ BİZE AÇIKLAR!..
YETER!.. BU KADAR HAKARETE KATLANAMAM!.. KENDİME BAŞKA BİR OTEL BULACAĞIM!..
OLABİLİR... AMA BENİMLE BİRLİKTE, SENİ KOLAY KOLAY BIRAKMAM...
BEN DE GİDİP ŞERİFE ŞİKÂYET EDERİM...
!
6#*!
SÖYLEDİKLERİNİZİ AYNEN İADE EDERİM ŞERİF!..
???
KİM YAPTI BUNU?
BEN!..
BENİMLE HÂLÂ AYNI ODAYI PAYLAŞMAKTA ISRAR EDİYOR MUSUNUZ BAY RED KİT?..
ARKASI VAR

İLGİNÇ ÖYKÜLERİYLE BULUŞLAR 6

SCHOENBEİN, NOBEL VE PATLAYICILAR

ATOM silahlarında kullanılan patlayıcı maddeler, tamamen bir rastlantı sonucu ortaya çıkmıştır. Patlayıcı maddelerin keşfi, insan tarihi içinde oldukça geç bir döneme, geminin, tekerleğin keşfinden çok sonraki bir döneme rastlar. Patlayıcılarla ilgili ilk yazılı belgeler 600 yıl öncesinin kayıtlarında görülür. 13. yüzyıl Çin tarihinde ve başka bazı Asya halklarında tahta tüplerden yapılmış koruyucular içinde patlayıcı kullanımı görülmektedir.

İsviçre'nin Bazel kentinde kimya profesörü olan Friedrich Schoenbein, üniversitede yürüttüğü araştırmalarını evinde de sürdürüyordu. Evdeki sobayı araştırmalarında ısıtma aracı olarak kullanılan Schoenbein, 1846 yılında yine evinde bir araştırmayla uğraşırken beklenmedik bir olay oldu. İçinde asit bulunan cam kap kırılmıştı.

Asitin etrafa zarar vermesini önlemek için profesör hemen yakınında bulunan bir bezle yerleri sildikten sonra bezi iyice yıkayıp sobanın yanına kuruması için astı. İşte, ne olduysa bundan sonra oldu. Bez parçası birden bire bir patlamayla ateş aldı ve yanmaya başladı.

Bu ani patlama ve yanma olayı profesörü çok şaşırtmış. Çünkü o güne kadar bildiklerine göre, asitin patlayıcı özelliği olmaması gerekiyormuş. Bu durum bilim adamının merakını kamçılamış ve patlama olayını, bu kez bilinçli olarak birkaç kez üst üste tekrarlamış. Hepsinde sonuç aynıymış.

Özel biçimde asite batırılmış pamuklu kumaş parçasının, barut gibi bir patlayıcı olduğu ortaya çıkmış. Buna bugün "pamuk barutu" denilmektedir ve patlayıcı endüstrisi içinde birçok değişikliklere neden olmuştur.

Patlayıcıların tarihindeki bir başka gelişim de İtalyan bilim adamı Sobrero'nun katkıları ile olmuştur. Nitrogliserin adlı kimyevi madde, neredeyse bu bilim adamının ölümüne neden oluyormuş. Araştırmaları sırasında gliserini bir miktar nitrik asit ile karıştırmış. Sarımsı ve yağlı bir madde dibe çökmüş. Sobrero, büyük bir merak içinde bu yeni maddenin tadına bakmış. Daha sonra bunun zenirli olduğu anlaşılmış, çünkü baş ağrıları ve kusmalar başlamış. Ayrıca bu yeni maddeyi ısıtmış da. Isındıkça sarı renk kırmızıya dönüşmüş ve iyice ısınınca da patlamış. Sobrero bir süre daha bu çalışmalarını sürdürmüş, ama sonra vazgeçmiş.

Bu kez bir başka bilim adamı, Sobrero'nun bıraktığı yerden çalışmalara başlamış. Alfred Nobel ve oğlu patlayıcıyı, kayaları kırmak ve toprakta delikler açabilmek için kullanmışlar. Baba oğul bu araştırmaları sırasında, labaratuvarlarında birçok kez kaza geçirmişler. Hatta bunlardan birinde, Alfred'in küçük kardeşi yaşamını yitirmiş. Ama böyle olaylar bile Nobel'leri yıldırmamış, araştırmalarını sürdürmüşler.

1873 yılında Alfred Nobel elindeki nitrogliserinleri koyabileceği bir kutu arıyormuş. Bir gece geç saatlere kadar çalışmış. Bu arada elini kırık bir cam parçası kesmiş. Hemen orada bulduğu "kolodiyon"dan yaranın üstüne sürmüş. Kolodiyon, yaranın üstüne sürülünce ince bir tabaka meydana getiren bir sıvıdır. Kanama durmuş, ama acısı sürüyormuş. Nobel, birden bire yeni bir madde bulduğunu düşünerek yeni araştırmalara başlamış. Nitrogliserin ile kolodiyonu birleştirmiş. Böylece patlayıcı suya karşı bağışıklık hale gelecek ve daha rahat taşınabilecekmiş. Nobel pamuk barutunu biliyormuş, kolodiyon da onun daha yumuşak bir biçimiymiş. Parmağındaki yarada oluşan plastik gibi koruyucu kılıf, ona bu fikri vermiş.

Fakat nitrogliserin gibi patlayıcı olan bir maddenin çok iyi korunması gerektiği için, Nobel koruyucu olarak daha başka yollar da denemiş. Ama asıl bulgusu, bu bilinçli denemelerle değil, bir rastlantı ile ortaya çıkmış. Bir gün nitrogliserinin bulunduğu kaptan toprağa sızdığını görmüş. İşte, sorununa cevabı da burada bulmuş. Toprak, kendi ağırlığındaki üç misli sıvı patlayıcıyı emebiliyormuş. Bütün hepsini emdikten sonra da patlayıcıyı taşıyan kutu toprağa gömülerek, patlaması önlenir ve bu yolla yok edilebilirdi. Ancak yanıcı bir başlık ile patlayabilirdi. Nobel yeni patlayıcıya "dinamit" adını verdi.

Nobel'in adı bu gün dünyada barışın sağlanması için koyduğu ödüller ile anılır. Bu ödüller, edebiyat, fizik, çeşitli bilim dalları ve barış adına verilir.

Nobel, 1833-1896

SANTA CRUZ'UN SIRLARI

1912 yılına kadar büyük ölçüde yok edilen, "Chumash" kızılderililerinin uygarlıkları, yalnızca bir tek kişinin belleğinde kalmıştı...

1912: California Santa Cruz adası. Antropolog, John Peabody Harrington artık paramparça olmuş elbiselerine aldırmadan, yerlilerin "Politikacı" dediği adamı arıyordu. Söylentilere göre "Politikacı", 109 yaşında bir Chumash yerlisiydi. Olağanüstü de bir belleğe sahipti. Bu özellikler tam Harrington'un aradığı şeydi. Çünkü bir asırlık bellek önemli sırları açığa kavuşturabilirdi. Nitekim de oldu. "Politikacı"yı, ya da diğer adıyla Fernando Librado'yu bulduğunda, söylentilerin yalan olmadığı açığa çıktı. Ama bu sırlar, henüz yalnızca Harrington için aydınlığa kavuşuyordu.

Yıllar sonra bir müze deposunda Harrington'un sararmış araştırma notları bulunacak, ve antropolojinin en ilginç topluluğunu anlamamızı sağlayacaktı. Bu topluluk şaşırtıcı derecede gelişkin bir yıldız-gözlemcileri kültürüne sahipti. Bulunan notlar birtakım bilim adamlarının önyargılarını altüst etmeye yetiyordu.

John Peabody Harrington hayatını, gerçek anlamıyla Chumash ve diğer Kızılderili kabileleri tarihsel bir hafıza kaybına uğramaktan kurtarmaya adadı. 1880'de Massachussetts'de doğan Harrington ailesi ile California'ya taşındı. Kızılderililere ilgisi lisede başladı. Antropoloji, Latince Yunanca ve Dilbilim okuduğu Standford'da bu ilgisi sürdü ve çalışmalarına Almanya'da devam etti. Chumash kültürünü kurtaran adam ilerde Dilbilimin Einstein'ı ve Amerikan Antropolojisinin esrarengiz adamı olarak bilinecekti.

Batı'nın Chumash kültürünü farketmesi, İspanyol serüvencisi Juan Rodrigez Cabrillo'nun Ekim 1542'de Santa Barbara Kanalı'na gitmesi sıralarına rastlar. Cabrillo, çırılçıplak, uzun saçları süslü bir şekilde toplanmış kızılderililerle karşılaştı. Yuvarlak damları otla kaplı evlerde oturuyorlardı. Balıkçılık yaparak ve vahşi bitkileri toplayarak zengin bir yaşam sürdürüyorlardı. Chumash'lar tarımı bilmiyorlardı.

Kanal boyunca 10.000 kadar insan yaşıyordu. Burası yeni dünyanın en kalabalık yerleşim bölgelerinden biriydi.

Ama 1912'ye kadar Chumash'lar büyük ölçüde yok edilmişler ve yerleşen yeni kültürün etkisi ile inançlarını unutmuşlardı. Uygarlıkları bir kişinin belleğindeydi: 109 yaşındaki Fernando Librado'nun diğer adıyla "Politikacı"nın.

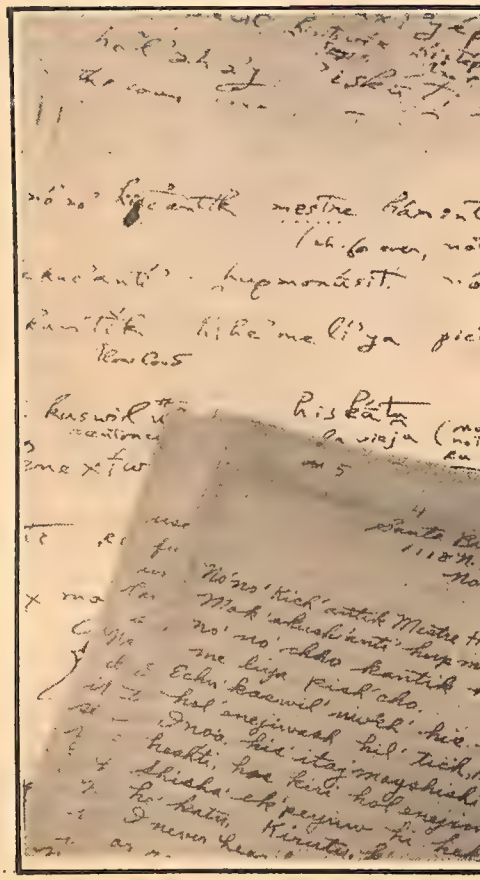

LİBRADO Harrington'un altın madeniydi. Neredeyse bir yüzyıl öncesini, aşçılık yaptığı gençliğini çok iyi hatırlıyordu. Yaşlı Chumash'ın anlattıklarını dinleyen Harrington ataların yaşam biçimleri üzerine hazine değerinde hikâyeler elde etti. Bildiklerini anlatmaya başlayan beyaz sakallı Librado'yu Harrington en ince ayrıntılara kadar sorguya çekiyor, sürekli "Bu ne içindi? Nasıl yaptın?" diye soruyordu. Duyduğu her şeyi ayrıntılarıyla kaydediyordu.

Yaşlı Chumash ve Harrington "tomol" u inşa ettiklerinde işbirlikleri en verimli noktasındaydı. "Tomol" ustaca desteksiz olarak inşa edilmiş geleneksel bir açık gemiydi. Bu gemi Santa Barbara Doğal Tarih Müzesi'nde halen sergilenmektedir.

Librado, hem unutulmuş teknikleri hem de halkının yıldızlarla ilgili bilgilerini ve dini inançlarını ayrıntılarıyla hatırlıyordu. Daha önce kimsenin kayda değer bulmadığı bu karmaşık bilgiler, Harrington'un çalışmaları sayesinde ortaya çıktı.

Librado'nun öyküsünü anlattığı evren doğaüstü uzay yaratıklarının üstünlük sağlamak amacıyla şiddetle çarpıştıkları, güvensiz tehditkâr bir yerdi. Chumashların inanışlarına göre bu gök yaratıkları bir tufan sırasında ölümden kaçmak için dünyadan ayrılmış insanlardı. Belli yıldız ve gezegenler bu insanları temsil ediyordu. Tehlikeli ve kestirilemeyecek insanî özellikleri olduğu için gökbilimci rahiplerin onların davranışlarını yorumlamaları ve etkilemeleri gerekiyordu. Bu aşağıdaki toplumlar için bir ölüm kalım meselesiydi.

Librado'ya göre, kış ortası en korktukları zamandı, çünkü güneş güneye yaptığı geziden dönmeye karar vermiş olabilirdi. Büyükşef böyle bir faciayı anlamak için güneşin görüntüsünü simgeleyen giysilerini giyerdi. Rahipler toprağa bir güneş çubuğu saplarlardı. Bu çubuk Harrington'un notlarına göre üzerinde boyalı bir taş disk olan tahta bir oktu. Ok dünyanın eksenini, disk de güneşi simgeliyordu. Şef oku, sadece diskin gölgesi toprağa düşecek şekilde dikkatle yerleştirirdi. Sonra diske sihirli taşıyla vurup, güneşi tekrar dünyaya geri getirecek sözleri söylerdi.

Librado ve Harrington'un verimli işbirliği çok kısa sürdü. Yaşlı kızılderili 1915'te 112 yaşında öldü. Aynı yıl Harrington Smithsonion Enstitüsü'nün Amerikan Etnoloji bürosuna etnolog olarak girdi.

1916'da Harrington 20 yaşındaki öğrencisi Carobeth Tucker Laird'le

evlendi. Carobeth başlarda Harrington'un tutkusunun derecesini bilmiyordu. Kısa bir süre sonra Carobeth kendisini Los Angeles civarında arabalarının yanında uyuyor bulacaktı. Günlerce o da Harrington yemek yemeği hatırladıkça mısır ve kaynamış biftekle idare edivorlardı.

7 yıllık unutulmaz evliliğinin anılarını yazdığı "Kızgın Bir Tanrıyla Karşılaşma" kitabında "Onu yetişemeyeceğim kadar büyük bir hızla önümde ilerlerken hatırlıyorum. Sağa sola saldırır, binlerce kâğıdı,

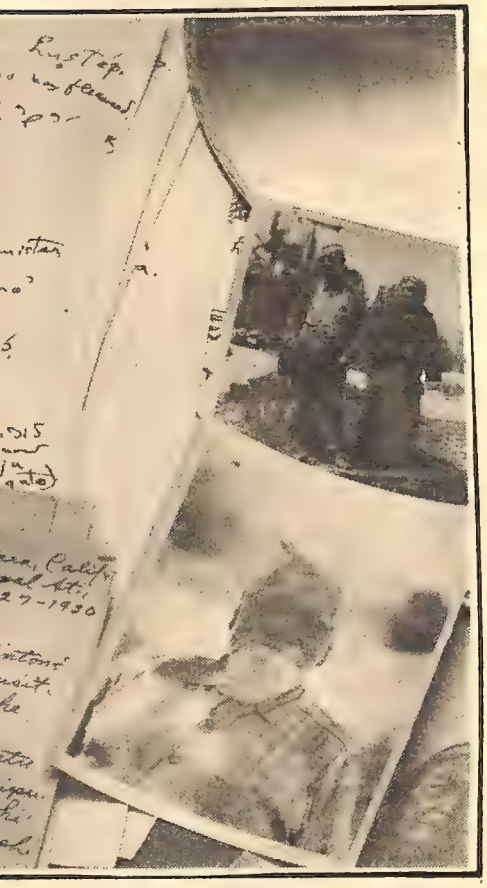

kamp malzemesini yayar, toplar, şüphelendiği bilgi kaynaklarına İspanyolca ısrarlı sorular sorardı. Kulağını dört açmış, gergin bir gülümseme ile anlatılanları oturup dinler, bir aşağı bir yukarı dolaşıp durur, mektup ve yorumlarını yazarken tam anlamı ile saçını başını yolardı. Bütün diğer etnolojistleri aptallık ve kokuşmuşlukla, tüm bürokrasiyi anlamsız isteklerde bulunmakla, kendisini gecikmiş olmakla suçlardı.

HARRİNGTON'un en çok korktuğu şey başka bilim adamlarının kendi çalışmalarını çalmalarıydı. Smithsonian'dakilere mektup yazarken bilgi aldığı kaynakları gizli tutar, onları takma isimleri ile anardı. Uzun saha gezilerine çıkardı. Adres bırakmadığı için bürodaki yetkililer çaresiz bir şekilde maaşını yollayamaz, ondan adresini açıklayan şikâyet mektupları gelmesini beklerlerdi.

Chumash kızılderililerin gökbilim konusundaki yaptıkları çalışmalar, birçok bilim adamını hayrete düşürmüştü...

Harrington'un çalışmalarının büyük bir kısmı yayınlanmadığı için Chumash'ların gelişmiş gökbilimcileri olduğunu pek az kişi bilirdi. 1978'de temel olarak Harrington'un saha araştırmalarına dayanan Antropolog Travis Hudson ve gökbilimci Ernest Underhay tarafından yazılan bir kitap yayınlandı. "Gökyüzünde Kristaller" adındaki kitapta Chumash'ların evren üzerine olan zengin ve karmaşık fikirleri açıklanıyor, rahiplerin nasıl doğru gök gözlemleri yaparak çok iyi düzenlenmiş bir takvim elde ettikleri anlatılıyordu.

Chumash gök biliminin bu denli gelişmiş oluşu pek çok bilim adamının temel bir savını şüpheye düşürmektedir. Bu iddia tarımın icadından önce insanların gök bilimiyle ilgilenmek için zamanları olamayacağıydı. Tarım bu sava göre eski insanlara göğü incelemek için boş zaman bırakırdı. Böylece bilimsel araştırma güdüleri doğrudan uyarılırdı. Harrington'un sayesinde avcılık ve toplayıcılıkla geçinen Chumash'ların sanıldığından daha karmaşık bir evren düşüncesi ve gözlem gücü taşıdıkları anlaşılmıştır. "Gökyüzünde Kristaller" temel olarak Harrington'un geniş saha araştırmalarına dayanır. Harrington çok verimli bir insandı. Kâğıt parçalarına zarflara kibrit kutularına notlar karalar, sayfalarca ucuz kâğıt doldururdu.

Carobeth Laird anılarında "Onun hakkında hatırladığım tek şey durmadan yazan bir adam görüntüsüydü" diyor.

Harrington notlarını Smithsonian'a göndermeye başlayınca notlar öylesine yığıldı ki büro bunları depolayabilmek için iki ambarda yer kiralamak zorunda kaldı. Harrington hâlâ yazmaya devam ediyordu. 1961'de 75 yaşında öldüğünde, California postanelerinde, bodrumlarında, emanetçilerinde, Smithsonian'a gönderdiği kutular ortaya çıkmaya devam ediyordu. Bu çalışmalar 1000 kutuya dağıtılmış 800.000 sayfa tutarındaydı. 60 kutu Chumash'a aitti. Harrington'un mirası hâlâ tam olarak değerlendirilememektedir. Bu çalışmaları düzenlemek ve çözümlemek Harrington'un harcadığı emek kadar büyük bir çalışma gerektirmektedir. Harrington son yıllarını Santa Barbara'da, çevresinde kâğıtları geç saatlere kadar çalışarak bir otel odasında geçirdi.

O SIRALARDA başkaları Chumash uygarlığının başka bir cephesini pırıl pırıl kaya resimlerini keşfediyorlardı. 1950'lerin sonunda yerli sanatçı Campbell Grant "Chumashların Kaya Resimleri" adlı klâsikleşmiş kitabında Chumash sanatını belgeliyordu.

Grant bazı resimlerde görülen kıllı yaratıkların ve canlı biçimlerin alınan uyarıcıların yarattığıh hayeller olduğunu düşünüyordu. Chumash rahiplerinin sık sık "tatura " cinsi uyarıcılar kullandığı bilindiğinden bu teori akla yakın gelmektedir.

Harrington'un çalışmaları sayesinde Chumash sanatçılarının gök olayları ile yakından ilgilendiklerini biliyoruz. Böylece artık güneşlere, aylara, yıldızlara, tutulmalara ve gökcisimlerine benzeyen semboller daha rahat bir şekilde anlaşılabilmektedir. bilim adamları kış ortası güneşinin doğduğu noktayı çerçeveleyen doğal kemer ve pencereli mağaralar keşfetmişlerdir. çarpıcı bir sabah ışık ve gölgeleri mağarayı kaplamakta bazen duvara boyanmış bir motife düşmektedir. Güney ve Orta California'da böyle yirmi mağara keşfedilmiştir.

Baja Mağarası'ndaki duvar resimleri, Chumash kızılderililerinin gök olaylarıyla ne kadar yakından ilgilendiklerini belgeliyordu...

California Baja'da San Diego insanlık müzesinde arkeolog olan Ken Hedges beni duvarları resimli küçük bir mağaraya götürdü. Hedges 1975'de bir kış günü sabah ışığının figürler üzerinde ilginç bir ışık oyunu oluşturduğunu gözlemişti. Bir gökcismi ya da maskeli bir rahip olabilecek kırmızı boyalı boynuzlu figürün gözlerinden geçerken ışık, doruk noktasındaydı. Bu bir güneş gözlemi ya da güneş mihrabı olabilir miydi?

Bugün Chumash resimlerinin varlığı tehlikededir. Bazı resimli mağaraların çok yakınlarındaki boş parseller bir sıra çiftlik evi yapılmak üzere kazılmaktadır. California'daki tüm kaya resimleri özel arazi üzerinde olduğundan tamamen korunmasız bir durumdadır. Arazi sahiplerinin vahşet ve ilgisizliği artık gündelik bir olay olduğundan resimler hızla yok olmaktadır.

Harrington'un notlarıyla onları tam anlamaya başladığımız sırada bu eserlerin yok olması acı ve utanılacak bir olaydır.

Editions du Lombard / Milliyet Çocuk

ÇOCUKLAR! OKUL GEREÇLERİNİZİ* FLORAN 2R VERİYOR...

Bu yıl okul gereçleriniz Floran 2R'den...

Çantalar, kalem kutuları, defterler, defter kapları, kalemler, kalemtraşlar, silgiler, cetveller... Hepsi birden FLORAN 2R kullananın oluyor!

Floran 2R ile her gün özenle dişlerinizi fırçalayın. Hem sağlığınızı koruyun, hem armağanlar kazanın.

Floran 2R dünyanın en gelişmiş formülüyle üretilen diş macunudur.

Floran 2R'nin kırmızı-beyaz çizgilerindeki 2 ayrı florürü diş minelerini korur, çürümeleri önler.

Floran 2R'nin Kalsimini dişleri daha da beyaz yapar.

Floran 2R, özel plastik ağızlı, en sağlıklı diş macunu tüpündedir.

2 FLORÜRLÜ
FLORAN 2R KULLANIN,
ARMAĞANLAR KAZANIN

2 FLORÜRLÜ FLORAN 2R
...ŞİMDİ YAŞAM DAHA DA GÜZEL

***55.000 adetlik Floran 2R armağanlarına KATILMA KOŞULLARI:**

- 2 adet Floran 2R'nin "satış fiyatı" yazılı tüm yüzeyini kesin.
- Arkasına adınızı, soyadınızı, ev adresinizi, okulunuzu, sınıfınızı ve satın aldığınız yeri yazın.
- Bir zarfa koyup engeç 5 Kasım 1984 gününe kadar P.K.657 Beyoğlu-İstanbul adresine postalayın.
- Her iki adet "satış fiyatı" yüzeyi için, bir adet kur'a numarası verilecektir.
- Noter huzurunda yapılacak çekilişte kazananlar duyurulacaktır.

FLORAN + FLORAN = 1 kur'a numarası

okurdan okura

HAFTANIN ŞİİRİ

BEN BAHARIM

Bir bakarsınız çiçeklerle donanmış bir ağacım,
Bir de bakarsınız ki bir kelebek oluvermişim,
Yemyeşil kırlarda çiçeklerle konuşuyorum,
Birden bir arı oluvermişim,
Kovanıma uçuyorum.

Birden bir neşe bir sevinç oluvermişim,
Kuşların şarkısında,
Bir güneş oluvermişim,
Kardeşlik dünyasında.

Çağıldayan pınarlarda,
Serin esen rüzgârlarla,
Şarkılarda oyunlarda,
Her şeyde ben varım.

Çünkü ben gökyüzünün mavisini
Toprağın bereketini,
Dünyanın neşesini veririm.
Ben baharım!

Şeyda GERGİN

SONBAHAR

Sarı sarı yapraklar,
Neden hüzün verirler
Gitmiş güzel ilkbahar,
Gelmiş acı sonbahar.

Bahardaki anılar,
Beraber seyahatler
Gözümde tütüyorlar
Geldi acı sonbahar

Güzel yeşil, yapraklar
Sararıp döküldüler
O tatlı hatıralar
Eriyip döküldüler

İsmet EMRE

DOĞA

Güzelliğinle, düzenliğinle
Hayvanınla, insanınla
Bitkilerinle, böceklerinle
Ne güzelsin doğa.

Güneşin altında,
Yağmurların şanında
Sen bir başkasın
Ne güzelsin doğa.

Ağaçlarınla, meyvelerinle
Tam bir düzenli
Anlı, şanlı birisin
Ne güzelsin doğa.

Gül ERCAN

FIKRA

SINIFÇA

Büyükbaba, lise bire giden torununa sorar:

"Sınıfça en çok hangi ders hoşunuza gidiyor?"

"Geometri!"

"Ya... Aferin! Neden en çok geometriyi seviyorsunuz bakalım?"

"Öğretmen tahtada çizgi çizerken rahat rahat konuşuyoruz da ondan!"

SENİ MEMNUN ETMEK İÇİN

Kemal, öğretmenine hep "sen" diyordu. Öğretmen ne yaptıysa, Kemal'i bundan vazgeçiremedi. Bir derste "siz" diyor, öteki derste unutup yine "sen" diyordu. Öğretmen, bir gün Kemal'e şu cevabı verdi:

"Büyüklere sen denilmez, siz denir cümlesini elli kez yazacaksın!"

Kemal dersin sonunda defterini getirdi:

"Yazdım öğretmenim, hem de yüz tane yazdım."

"Neden?"

"Seni memnun etmek için."

ÖRNEĞİN BÖYLESİ!

Hayat bilgisi dersinde öğretmen çocuklara sorar:

"Yerde sürünen canlılara sürüngen denir. Bana bir sürüngen adı söyler misiniz?"

Ali parmak kaldırarak cevap verir:

"Benim sekiz aylık kardeşim Metin."

ÖĞRETMENİM

Annem yürümeyi konuşmayı
Öğretti bana.
Sen okumayı, düşünmeyi öğrettin.
Bir annemi bir de seni
Severim öğretmenim.
Her sabah sevinçle çıkarım evden,
Güneşli aydınlık sınıfımda
Bilirim beni beklersin sen,
Elinde tebeşirle tahta başında.
İyiyi, doğruyu bulmayı,
Vatanımı, milletimi sevmeyi
Öğrendim senden.
İstediğin gibi olmazsam,
Bilirim affetmezsin beni.
Korkma öğretmenim
Ben Türk çocuğuyum.
Verdiğim sözü tutarım.
Atatürk'ü öğrettin bana,
O'nun gibi olacağım!

Ülkü BAYSAL

ÇORAPLARIM

Şimdi ayağımda
Mavili beyazlım var,
Çekmecemde daha ne renkli
Çoraplarım var.

Keşke giyebilsem hepsini bir bir
Renk cümbüşü gibi,
Olsun ayaklarım, bacaklarım
Gökkuşağı gibi.

Artık yaz geliyor çoraplarım
Sizleri çıkaracağım,
ama üzülmeyin
Yeni kışta sizi unutmayacağım.

Nida TONAY

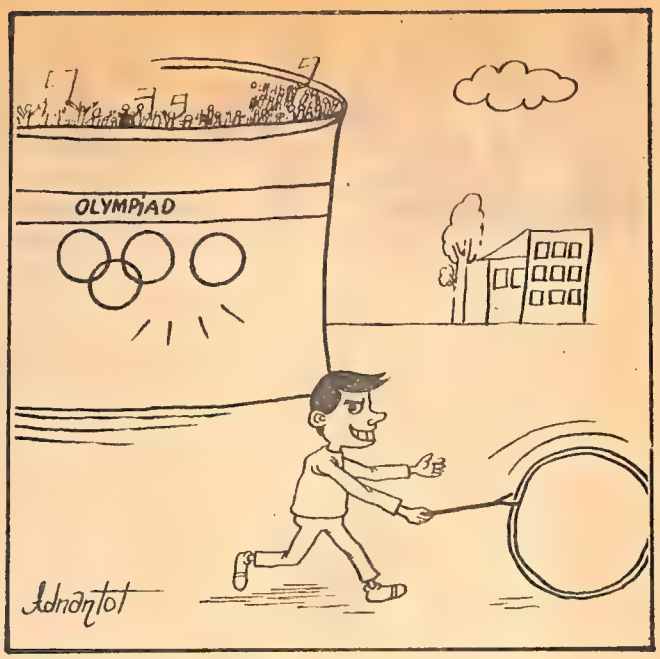

MEKTUP ARKADAŞI

ERSİN KAYGAN: 9 yaşındayım. İlkokul 3. sınıfa gidiyorum. Özel zevklerim kitap okumak, müzik dinlemek, resim yapmak, spor yapmak, koleksiyon yapmak ve sinemaya gitmektir. Yaşıtım olan erkek arkadaşlarla yazışmak istiyorum. Adres: Cumhuriyet mah. Ergenekon cad. 46/1 POLATLI

SABAHATTİN YÜKSEL: 13 yaşındayım. Ortaokul 2. sınıftayım. Müzik dinlemek, spor yapmak, pul koleksiyonu yapmak özel zevklerim arasındadır. Yurdun her köşesinden arkadaşla yazışmak istiyorum. Adres: Bezirci mah. Hizmet kitabevi Trafik şb. karşısı SİVAS

MÜZEYYEN İLKAY GÜR: 1971 doğumluyum. Orta 3. sınıfa gitmekteyim. Özel zevklerim; kitap okumak, müzik dinlemek, spor yapmak, sinemaya gitmektir. Ayrıca bisiklete binmeyi ve kolleksiyon yapmayı severim. Yurdun her köşesinden arkadaşla mektuplaşmak istiyorum. Adres: Bandırma Ortaokul 3-D-1789 BANDIRMA

SEMRA TAN: 13 yaşındayım. Ortaokul 2. sınıfta okumaktayım. Özel zevklerim arasında kitap okumak, müzik dinlemek, spor yapmak yer alır. Ayrıca her çeşit kolleksiyon yapmaktayım. Yurt içinden ve dışından arkadaşlarla yazışmak istiyorum. Adres: Karaman mah. Sakin sok. No 20/2 BURSA/Hürriyet.

NERMİN ALTINAY: 13 yaşındayım. Özel zevklerim arasında müzik dinlemek, kitap okumak, yüzmek, voleybol basketbol masa tenisi oynamaktır. Yaşıtım olan kız ve erkek arkadaşlarla yazışmak istiyorum. Adres: 43 Sakızcılar sok. Magosa /KIBRIS

ÖYKÜ

YALAN

İlk derste Öğretmenimiz, "Arkadaşınızın çantası kesilmiş, kim kesti?" dedi.

Kimse cevap vermedi.

Öğretmenimiz yüzümüze baktı.

— Doğru söyleyin, dedi, sizi cezalandırmayacağım.

Fakat kimse, "Ben yaptım" demedi.

Öğretmenimiz başından geçen birkaç anı anlattı. Sonra:

—Aranızda kötü bir arkadaşımız var, dedi.

Arkadaşımız Bülent:

—Öğretmenim,dedi, sınıfımıza başka sınıflardan çocuklar geliyor. Belki onlar yapmıştır.

O zaman Öğretmenimiz:

— Anlaşıldı, bizim sınıftan yapılmamış, yapan sınıfımızdan olsaydı söylerdi. dedi

Nasıl oldu bilmiyorum. Kendimi ayakta buldum.

— Ben yaptım öğretmenim, demişim.

Hepimiz sessizliğe boğulduk.

Zil esiyle kendimize gelip sessizce sınıftan çıktık.

Bahçede, çok sevdiğim arkadaşım Füsun bana yaklaşarak:

— Beyza, dedi, teşekkür ederim. Çantayi kestiğim için öyle üzgünüm ki bilemezsin.

Beyza Çağatay KARAHASANOĞLU

Noktaları birleştirin bakalım ortaya ne çıkacak?

GİZLİ İSİMLER: Aşağıdaki karışık kelimelerde beş çiçeğin ismi gizlidir. Onları bulabilir misiniz?

- TAŞI PAK MI?
- EMİN SAY
- KAMIŞA FES AS
- LAN KAFİR
- TAPA VAP

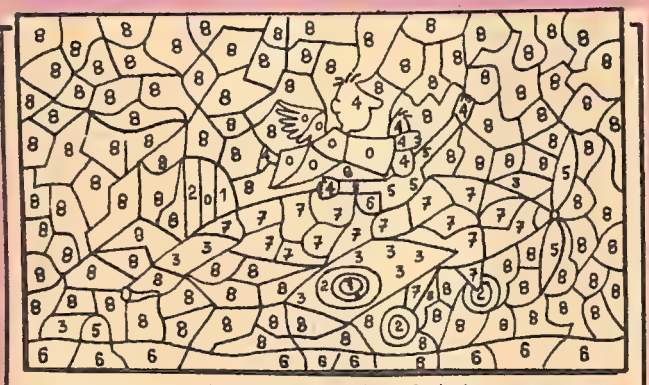

Numaralı yerleri şöyle boyayalım, bakalım ortaya ne çıkacak? 0: Beyaz, 1: Açık mavi, 2: Kırmızı, 3: Sarı, 4: Pembe, 5: Kahverengi, 6: Yeşil, 7: Açık sarı, 8: Mor.

GEÇEN SAYININ YANITLARI

7 FARK: 1— Sol alttaki konserve kutusu. 2— Tencerenin kapağı. 3— Kadının elindeki kap. 4— Önlüğün bağı. 5— Şemsiyenin sapı. 6— Adamın cebi. 7— Kadının saçı.

RESİM ve GÖLGESİ: 1— Damla. 2— Sandalyenin üstü. 3— Kılıcın sapı. 4— Yastığın köşesi. 5— Sandalyenin yanı. 6— Sandalyenin deliği. 7— Şapkanın kenarı. 8— Şapkanın püskülü. 9— Elbisenin arkası. 10— Sandalyenin bacağı.

KARE BULMACA: Soldan sağa: 1— Atıcılık. 2— Cesur - Re. 3— Ilıman. 4— Baraka. 5— Aşı - Nib. 6— Kanepe. 7— El - Re - Ek. 8— Mayıs.
Yukarıdan Aşağıya: 1— Acıbadem. 2— Telaş - La. 3— Isırık. 4— Cuma - Arı. 5— Irak - Nes. - 6— Nane 7— Ir - İpek. 8— Kelebek.

BENZER ŞEKİLLER: Yukarıda gördüğünüz iki ayrı resimde beş benzer şekil vardır. Onları bulabilir misiniz?

Aladdin'in Mırnavı

Sinan Gürdağcık

4

Aladdin'in Mırnavı

Sinan Gürdağcık

Aladdin'in Mırnavı

Sinan Gürdağcık

Aladdin'in Mırnavı

Sinan Gürdağcık

DELİ MİSİN? BİR ŞEYİN YOKTAN VAR EDİLDİĞİ NEREDE GÖRÜLMÜŞ? BEN ÇALARIM YALNIZCA...

PEKİ AMA ŞİMDİ NE OLACAK?

VALLA, O SENİN SORUNUN... GETİR DEDİN GETİRDİK... ARTIK MALLARIN SAHİPLERİ SENİ YAKALAYINCA NE YAPAR BİLMEM?

ASARLAR MI, KESERLER Mİ?

HAYIR! İSTEMİYORUM! HER ŞEYİ GERİ GÖTÜR, BENİ DE ESKİ HALİME DÖNDÜR... EVİMİ İSTİYORUM!..

POF!

YAŞASIN! KURTULDUM ARTIK!..

BİR DAKİKA... HERŞEY BİTMEDİ DAHA...

...ŞİMDİYE KADAR HARCADIKLARIN NE OLACAK?.. ONLARI DA GERİ VERMEN GEREK...

NASIL BULURUM O KADAR PARAYI BEN?

ÇALIŞARAK!

BEN SANA İŞ BULURUM...

BİR HAFTADIR YIKAMADIĞIM BULAŞIK, TEMİZLEMEDİĞİM TUVALET KALMADI... OF, OFF!..

AMA BU GÜN HAFTALIĞIMI ALACAĞIM...

İŞTE PARALAR... BORCUMUN BİR KISMINI ÖDEMEDEN ÖNCE, KENDİME SÖYLE GÜZEL BİR DONDURMA...

BİR DAKİKA!

Sürecek

Yazan: İbrahim ÖRS

SINIFTAKİ AFACAN

Çizen: Sunder ERDOĞAN

OLAYLI BAŞLANGIÇ

CUMHURİYET Mahallesi, bir ilkokula kavuşmanın sevincini yaşıyordu. Tüm analar, babalar ve çocuklar, o gün bayram yapıyorlardı. Haklıydılar. Çünkü artık çocuklar, her sabah erken saatlerde kalkıp uzak yerlerdeki ilkokullara -yaya olsun, bir araçla olsun- koştururcasına gitmek zahmetinden kurtulacaklar, günlerinin en az bir saatini yollarda geçirmeyeceklerdi.

Okul, mahallenin adını, Cumhuriyet İlkokulu adını taşıyordu. Mahalle halkı ve Milli Eğitim'in işbirliğiyle yapılan okul binası, iki katlıydı. Mahallede oturan tüm çocukların, okul gereksinimini karşılayacak boyuttaydı. Milli Eğitim, yeterince öğretmen de vermişti. Araç ve gereçleri oldukça tamamlanmıştı. Çocukların diledikleri gibi oynayabilecekleri, koşturabilecekleri geniş bir bahçesi de vardı.

Açılış günü, genellikle bir söyleşi günü oldu. Öğretmenlerle öğrenciler, birbirlerini tanımak olanağını buldular. Çünkü, üst sınıflar, genellikle başka okullardan gelenlerden oluşmuştu. Aralarında, aynı sınıfın öğrencisi olup da bir üst sınıfta bir araya gelenler, çok azdı.

İLK günün akşamı, beşinci sınıf öğrencilerinden Selma, sevinçle eve döndükten sonra, hiç de beklemediği durumla karşı karşıya geldi. Odasına çekilmiş, yatağına uzanmış, dinleniyordu. Ancak, on dakika sürmedi bu dinlenme. Öğretmenin, bu yıl okuyacakları ders kitaplarıyla, yararlanabilecekleri yardımcı kitaplar hakkındaki sözlerini anımsamıştı çünkü. Bu kitapları bir kâğıda not etmiş ve çantasına koymuştu. Açıp bakmak ve annesine söylemek gereğini duydu. Çantasını açınca şaşırıp kaldı. Korkudan ödü koptu

— Anne! diye bağırdı.

Mutfakta yemek pişirmekte olan annesi:

— Ne var? dedi.

Ama, kızının yanıtını beklemeden de, odasına kadar gitmek zorunluluğunu duydu. Çünkü, Selma'nın sesi bir değişik çıkmıştı; korkulu ve titrek. Kanısınca, ortada bir olağanüstülük vardı kesinlikle.

Kadın odaya girer girmez, kız, üzerine atılıp boynuna sarıldı:

— Bak anneciğim.

— Ne var kızım?

— Bak, görmüyor musun? Çantam, o pis böceklerle dolu!

Annesi, çantaya yaklaştı baktı. Baktı ve gördü. Çanta, hamamböcekleriyle kaynıyordu. O da, elinde olmayarak:

— Aaa! diye bağırdı.

Ana-kız, bu pis böceklerin nereden çantaya girdiği sorusuna yanıt aramaktan vazgeçip, bunları öldürmek ve odanın içine yayılmalarını önlemek için ortak bir çabaya giriştiler. Zor da olsa başardılar.

Ana-kız, birkaç saat hem gülerek, hem de tiksinerek aralarında bu olayı konuştular. Sonra, Selma'nın babası işten döndü. Geldi ya, Selma'nın, babasını boynuna sarılıp öpmesiyle, konuyu da açması bir oldu ona.

— Bak görmüyor musun? Çantam o pis böceklerle dolu!

— Babacığım, ne oldu biliyor musun?

Adam, bir kuruluştu muhasebecilik yapıyordu. Akşama değin hesap kitap arasında yorgun düşmüştü. Bir de, eve gelirken otobüste çektikleri, bu yorgunluğa tuz biber ekmişti. Gelirken, şöyle bir elini yüzünü yıkamayı, evdekilerin hal hatırını sormayı, sonra da yatakta değilse bile divanda uzanmayı düşünmüştü. Belki yarım saat, belki bir saat.

Ne var ki, kızının sözleriyle ilgilenmeden yapamadı. Selma'yı çok severdi. Onu, "Sonra konuşuruz," diye başından savamazdı. Söyleyecekleri çocuksu bir şey olsa bile.

— Eve geldiğimde... dedi. Çantamı açtım. Baktım ki içi, hamamböcekleriyle dolu!

— Ne oldu bakim Selma? diye sordu.

Selma, hâlâ, çantasını açınca karşılaştığı durumun heyecanını taşıyordu.

— Eve geldiğimde... dedi. Çantamı açtım. Baktım ki içi, hamamböcekleriyle dolu!

Adam, üzerindeki yorgunluğu, bitkinliği birden silkinip atıvermişti. Artık, divanda şöyle bir uzanıp dinlenmeyi düşünmüyordu. Yüzünde kuşku bulutları uçuşarak, bağırdı:

— Anladığıma göre, bu bir şaka. Ama öyle bir şaka ki, yalnızca "Eşek şakası" diye nitelendirilebilir.

Anne, başını öne eğerek onaylarken, adam sürdürdü sözlerini:

— Hiç kuşkum yok ki, bu şakayı okulda kendini bilmezin biri yaptı. Hem de, bu kendini bilmez çocuk, kesinlikle Selma'nın sınıfında olmalı. Bir başka sınıftan bir çocuğun kalkıp böyle bir işe girişmesine olanak yok, kanımca. Ne yapmak gerek bilmem ki... Acaba, Selma'yı, okulundan alıp buraya vermekle hata mı ettik? Gidip öğretmeniyle mi olur, müdürüyle mi olur, görüşeceğim.

Adam bayağı sinirlenmişti. Genç kadın, onu yatıştırmak gereğini duydu:

Devamı 32. sayfada

Yazan: İbrahim ORS

SINIFTAKİ AFACAN

Çizen: Sunder ERDOĞAN

Başlarafı 31. sayfada

— İşi bu kadar büyütme. Okula gitmene hiç de gerek yok. Yarın sabah Selma, öğretmenine durumu anlatır, olur biter. Öğretmen yapacağını bilir.

Adam, karısına hak verdi.

— Peki öyle olsun, dedi.

Dedi ya, kızını da uyarmadan yapamadı, üsteleyerek:

— Bak, Selma, yarın okulda ilk işin öğretmenine durumu anlatmak olacak. Anladın mı? Öğretmenine de ki, babam bu işe çok sinirlendi. Bunu hangi çocuk yapmışsa, onu kesinlikle bulmanızı, cezalandırmanızı istiyor. Hiç çekinme, böyle söyle Selma. Tamam mı?

— Tamam, dedi kız.

Adam, sabahleyin işine giderken de, aynı sözleri yinelemekten kendini alamadı.

SELMA'nın öğretmeni Sevinç Öğretmen- genç, güler yüzlü, iyi kalpli bir kadındı. Sarı saçları, yeşil gözleri, gamzeli yanaklarıyla da güzeldi. Daha ilk günden, onu, öteki öğrenciler gibi Selma da sevmişti. Ona ısınmıştı. Kız, babasının uyarısına uyup, başından geçen "Eşek şakası"nı, hiç zaman yitirmeden öğretmenine anlatmalıydı. İlk derse girmeden buna olanak aradı, fakat bulamadı. Derste öğretmen henüz masasına geçmişti ki, parmağını kaldırdı:

— Öğretmenim!

— Söyle, dedi öğretmen.

— Dün akşam eve gittiğim zaman, çantamı açınca çok korktum...

Selma olanları anlattıktan sonra, Sevinç Öğretmen uzun bir:

— Yaa! çekti.

Sonra:

— Acaba, diye ekledi sözlerine. Çantana bu hamamböcekleri nereden girmiş olabilir? Arkadaşlarını haksız yere suçlamış olmalıyım?..

Acaba, diye ekledi sözlerine. Çantana bu hamamböcekleri nereden girmiş olabilir? Arkadaşlarını haksız yere suçlamış olmayalım?

Bilmem, dedi Selma, bir sınıf arkadaşımın muzipliği olsa gerek.

— Bilmem, dedi Selma, bir sınıf arkadaşımın muzipliği olsa gerek. Annem de, babam da böyle söylediler.

Sevinç Öğretmen, hâlâ, sınıfından, bu denli aşırı bir muzipliğe kalkışabilecek bir çocuğun çıkabileceğine olasılık veremiyordu. Kesinlikle dışardan birinin, haylaz ve afacan bir çocuğun "marifeti"ydi bu. Kısacası, öğrencilerine, hiç de hoş olmayan böylesi çirkin, kaba şakaları yakıştırmak istemiyordu.

Selma'nın yakınması, bir çorap söküğü gibi, öteki çocukların da "Öğretmenim", diye parmak kaldırmalarına ve aynı günün akşamı başlarına gelen şaşırtıcı olaylardan yakınmalarına yetmişti.

Ama... Ama o ne? Bu ve buna benzer çirkin olaylarla karşı karşıya gelen çocuk, yalnızca Selma değildi sınıfta. Selma'nın yakınması, bir çorap söküğü gibi, öteki çocukların da "Öğretmenim," diye parmak kaldırmalarına ve aynı günün akşamı başlarına gelen şaşırtıcı olaylardan yakınmalarına yetmişti.

Selma'dan sonra ilk sözü Mehmet aldı ve:

— Öğretmenim, dedi,dün okuldan çıktıktan sonra eve giderken ne oldu, biliyor musunuz?

— Ne oldu evladım? diye sordu Sevinç Öğretmen.

— Eve giderken canım simit istemişti. Param, pardesümün cebindeydi. Simiti aldıktan sonra elimi cebime soktum ki, paralarım yok. Şaşırıp kaldım. Tam simiti geri verecektim, cebimde bir kâğıt parçası geldi elime. Alıp baktım ve okudum. Kâğıtta "Pardesünün iç cebine bak," diye yazıyordu. Gerçekten de, paralarım oradaydı ve hiç eksiği yoktu. Simiti geri vermekten vazgeçip borcumu ödedim ve eve gittim. Annem hava serin diye pardesümü giymemi istemişti ve ben, sınıfa girerken pardüsümü koridora asmıştım. Paralarımı da cebimde unutmuştum.

Sürecek

AFACANLAR

Güneşe Yolculuk 1

AFACANLAR

ARKADAŞLAR HİÇ ZAMAN KAYBETMEYELİM! HEMEN TOPLANALIM!
BAKIN KIZ OKULU DA DAĞILMIŞ. İŞTE MİÇO DA ÇIKTI...
... TOTOYLA TOPUZ DA GELİYORLAR
HEPİMİZ TAMAMIZ ARKADAŞLAR! TOPLANTIMIZIN KONUSU: YAZ TATİLİ. TOPUZ, SÖZ SIRASI SENİN.
GELİR VE GİDERLERİMİZİN HEPSİNİ NOT ETMİŞTİM... HIMM BAKALIM... HAH İŞTE OKUYORUM.
SENENİN BAŞINDEN BERİ TATİL İÇİN BİRİKTİRDİĞİMİZ PARALAR, CEP HARÇLIKLARIMIZ BURADA...
... AMA, TOTO'NUN YEMEK GİDERLERİ, FUTBOL MAÇI SIRASINDA CAMINI KIRDIĞIMIZ TEYZENİN BORCU, ÇİMENLERDE KOŞARKEN YAKALANIP BEKÇİYE VERDİĞİMİZ PARA CEZASI, PASTAHANE GİDERLERİ, LUNAPARKTA GEÇİRDİĞİMİZ GÜNÜN HESABI DA GÖZÖNÜNE ALINIRSA... SONUÇTA ELİMİZDE...
SADECE ALTI LİRA VE ÜÇ TANE OTOBÜS BİLETİ KALMIŞ!..
NE YANİ... TATİLİMİZ SUYA MI DÜŞTÜ?
HENÜZ DEĞİL BEN SON SÖZÜMÜ SÖYLEMEDİM

AFACANLAR

AMA BIZDIK, ALTI LIRALIK BIR SERMAYEYLE TATILE ÇIKILMAZ KI. SENINKI IYIMSERLIK DEĞIL APTALLIK OLUYOR...
SEN ÖYLE SAN!
ÖNÜMÜZDEKI PARA ENGELINI ATLATACAĞIZ. NASIL MI? TATIL PARAMIZI KENDIMIZ KAZANARAK!
YENI KONAKLAYACAĞIMIZ YERDE MI ÇALIŞACAĞIZ?
ONDAN DA DAHA PARLAK BIR FIKIR...
BIZIM TATILIMIZ, AILE PANSIYONLARINDA PINEKLEYENLERE KIYASLA ÇOK DAHA HEYECANLI GEÇECEK -SIZE BIR YARIŞ ÖNERIYORUM. BU YARIŞI BECERIKLI OLAN KAZANACAK...
ESKI ÇAĞLARDA CEBINDE ÜÇ KURUŞLA DÜNYA TURUNA ÇIKAN KIMSELER VARDI. BIZ DAHA ZENGIN SAYILIRIZ. TOTO DA DAHIL OLMAK ÜZERE KIŞI BAŞINA BIR LIRA DÜŞÜYOR. ÜSTELIK HEDEFIMIZ DÜNYA TURU DEĞIL, GÜNEY KIYILARI. GÜNEŞLI KIYILARA GIDECEĞIZ.
?
ANLADINIZ MI? EKIPLERE AYRILACAĞIZ VE NIS'TE BULUŞACAĞIZ. SON GELEN BIR NUMARALI LÂPACI ILÂN EDILECEK.
IŞTE BU ÇOK IYI! YOLDA GITAR ÇALARAK PARA BILE KAZANABILIRIM!
BEN BU YARIŞTA IDDIALIYIM! ÜSTÜN ZEKÂM YENILGI KABUL ETMEZ!
USTAMIN ÜÇ TEKERLEKLI ARABASINI ALABILSEM NE IYI OLURDU!
HAYDI HEMEN EŞLERIMIZI BELIRLEYELIM!
BU ÇOK BASIT! SIZ IKI KARDEŞ BIRLIKTE YARIŞACAKSINIZ. BEN DE TOTOYLA KATILIRIM YARIŞA. DEMEK KI DÖRTGÖZ VE TOPUZ ÜÇÜNCÜ GRUBU OLUŞTURACAKLAR.
HARIKA! ZAFER BIZIM OLACAK!
BIZ DEHŞET BIR IKILIYIZ IKIMIZ DE!
SÖYLEDIĞIN DILBILGISI KURALLARINA AYKIRI AMA ÖZÜNDE ÇOK DOĞRU!

AFACANLAR

ELBETTE BİZ BURADA KAHRAMANLARIMIZIN BU SERÜVENE HEMEN ATILDIKLARINI SÖYLEYECEK KADAR HAYALPEREST DEĞİLİZ. AİLELERİNDEN İZİN ALMALARI HİÇ DE KOLAY OLMADI. BİZ BU TATSIZ OLAYI SİZİ SIKMADAN VE ZAMAN KAYBETMEDEN GEÇMEK İÇİN YAZISIZ OLARAK VERİYORUZ. SİZİN DE BAŞINIZDAN BU TÜR OLAYLAR GEÇMİŞ OLABİLİR, KONUŞMALARI YARIN SİZ GÖZLÜNÜZDE CANLANDIRIN ...

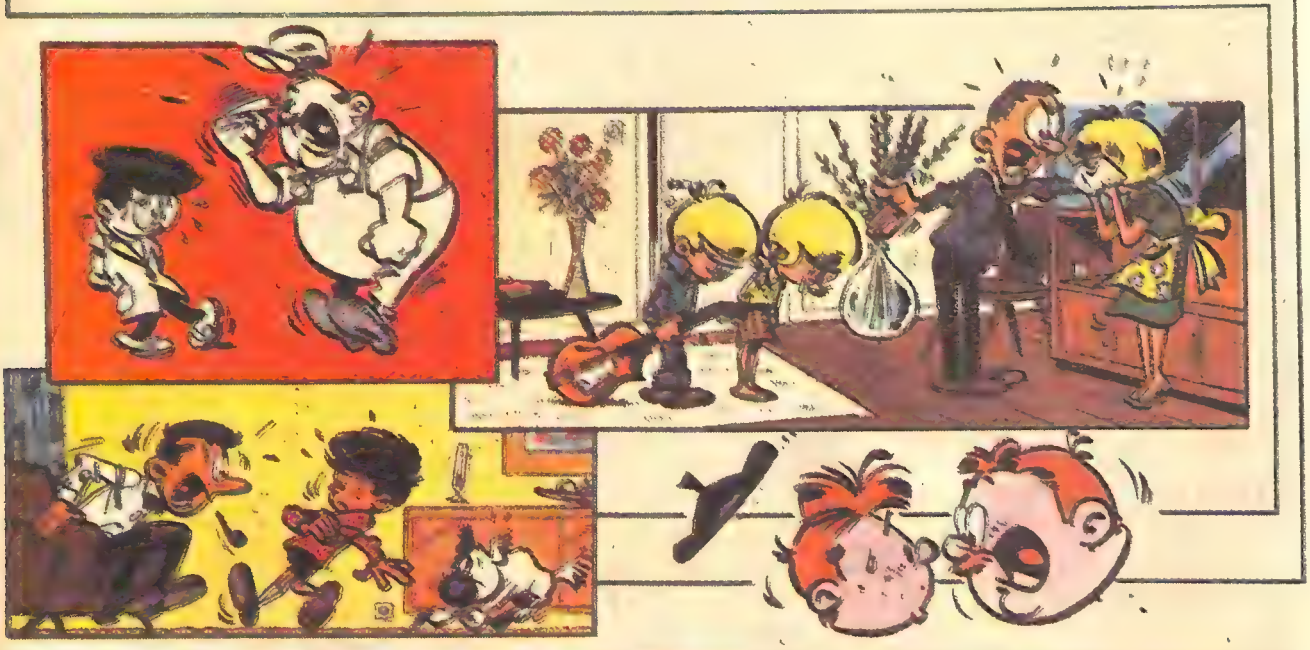

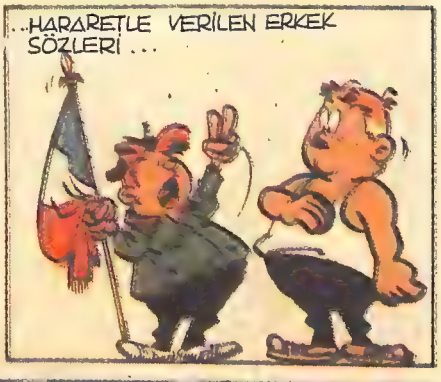

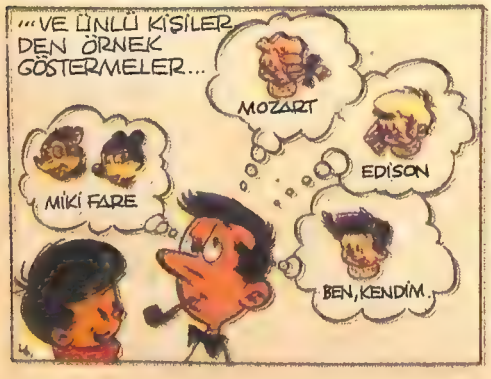

ETİYOPYA'NIN USTA DOKUMACILARI

BU ülke için "Şarkılar Ülkesi" dense yeridir. Güneybatı Etiyopya'da geçirdiğim iki yıl boyunca müzik sesi duymadığım hemen hemen hiçbir gün olmadı. Genç çobanların yüksek tepelerde keçi ve koyunları güderken söyledikleri coşkulu şarkıların yankıları hâlâ kulaklarımda çınlıyor. Hasat zamanı buğday tarlaları arasında yan yana dizilmiş orakçıların buğday saplarını keserken hep bir ağızdan adeta tempo tutarak söyledikleri türküleri anımsıyorum. Şafak sökerken, alçak düzlüklerde ağaç dalları kesmek için yola çıkan genç kız ve kadınlar, alacakaranlıkta köylerine dönerken sırtlarındaki dalların ağırlığını söyledikleri melodilerle hafifletiyorlar sanki.

Benim antropoloji dalındaki doktora çalışmamın bir bölümünü bu ülkede yapmamda en büyük rolü Etiyopyalıların müzik tutkusu oynamıştır diyebilirim. Ayrıca gelişmekte olan bir ekonomide köyden kente göçün nedensel ilişkilerini araştırmak istiyordum. Böyle bir araştırma için Güneybatı Etiyopya yerleşmeleri mükemmel bir konu oluşturuyorlardı, özellikle toplumdaki devingenliğe neden olan dokumacıların geleneksel ustalıkları harekete geçirici öğelerdir. Aslında çalışmalarımı, iş bulabilmek umuduyla her gün başkent Adis Ababa'ya gidip gelen diğer etnik gruplar üzerinde yapabilirdim, fakat Güneybatı Etiyopya'nın **Dorze** olarak adlandırılan halkının müzikle iç içe olan yaşantısı ilgimi ister istemez o yöreye çekiyordu. Gemu Gofa eyaletindeki Dorzelerin ülkesi, Büyük Rift Vadisi'ne 5.000-10.000 m. kadar yüksekten bakar, bu nedenle enfes bir güzelliğe sahiptir.

Dorzeler geleneksel bir dans töreninde...

Başkent Adis Ababa'daki bir aylık dil çalışmasından sonra Dorzelerin yaşadığı yüksek tepelere doğru yola çıktım. 9 km.'lik bir yolculuktan sonra, beraberimdeki 11 kişiyle beraber **Arba Minch**'e vardık; girintili çıkıntılı, çamurlu yollardan geçerek bir köye geldik. Minibüs önünde oturan bir yolcu bize yolu resmi dilleri olan Amharikçe tarif etmeye çalıştığında, ona Dorze diliyle yanıt verdim, **"Amarinya erike, guts Dorze kala yottais-Amharik dilini bilmiyorum, Dorzece konuşabilirim."** Söylediklerim yanımda oturan iki Dorzelinin hemen dikkatini çekti. Bir yabancı nasıl olur da ulusal dil yerine daha az konuşulan yerel bir dili öğrenebilirdi, Herhalde bunu merak etmiş olacaklar

Dünyanın Dört Bucağından

ki şaşkınlıklarını gizleyemediler. Onlara iki yıl boyunca Dorzeler arasında yaşadığımı söyledim.

Bodo'ya vardığımızda, pazar kurulan meydanda durduk; meydan, Etiyopya kasabalarına özgü, 60 kadar dikdörtgen evle çevriliydi. Okaliptüs ve bambu direklerle inşa edilen evlerin damları çamurla sıvanmıştı. Dorzeli dostlarıma bir süre böyle bir kulübede yaşamak istediğimi söylediğimde çok sevindiler. Yalnızca bu bölgeye özgü olan kulübeler bambu dallarıyla örülmüşlerdi. Dorze halkı örgüdeki ustalığını yalnızca kemer, kilim, sepet gibi malzemelerde değil, aynı zamanda evlerinin yapımında da gösteriyordu. Bana da böyle bir kulübe yapıp yapamayacaklarını sorduğumda, aldığım yanıt sevindiriciydi. Yalnızca kulübemin nerede inşa edilmesini istediğimi sordular. Uygun bir yer aramaya başladım. Çok geçmeden pazarın kurulduğu alanı gören yüksekçe bir tepelik buldum. Arazinin sahibi oraya kulübe inşa etmeme izin verdi, bir şartı vardı sadece: Köyden ayrıldığımda kulübe kendisine kalacaktı. Anlaşmadan ikimiz de memnunduk. Hemen ticaretle uğraşan ilk Dorzeli arkadaşım Ketemma Kafe'ye haber verdim. Bana "şimdi iyi bir inşaatçı ve örgücüye ihtiyacın olacak" dedi. "En iyisi Dengo'dur."

Fakat en iyi inşaatçıda bile Dorzelilerin ruhundaki kuşkuculuk kendini

hissettiriyordu. Bu yüzden, Dorzeli arkadaşlarımında beni bu konuda uyarmasıyla, Dengo ile karakola kadar gidip iş sözleşmesini imzaladık; koşullardan biri kulübenin zamanında bitmemesi durumunda Dengo'nun hapise girmesine neden oluyordu. Onun hesabına üzülmeme karşın, böyle bir tersliğin olabileceğine ihtimal vermiyordum.

Komşu köyden kiraladığı çırağı Zage ile birlikte temmuzun ilk günlerinde işe koyuldular. İlk üç gün yakındaki korudan bambu kestiler. Dalları gövdelerinden ayırıp uzun olanlarını 15 m. çapında bir daire oluşturacak şekilde toprağa diktiler. Sonra toprağa dikey olarak çakılmış bu uzun dallara, yatay olarak hazırladıkları bambu kamışlarını birbirleri arasından geçirerek örmeye başladılar. Böylece ters çevrilmiş bir sepeti andıran yapılar oluşuyordu. Dengo'ya pencereler için yer bırakıp bırakmayacağını sorduğumda "pencere mi?" diye haykırdı, "'Ben pencere yapamam, eğer kulübede delik bırakırsam tüm yağmur içeri girer." Dorzeliler için tek kapıdan giren ışık yeterliydi. Fakat çalışmalarım için ışık gerekliydi. "Sanırım bir çaresini bulabilirsin" diye ısrar ettim. Nitekim Dengo, kapıların üst kısmında bırakılan çıkıntı şeklindeki boşluğu, kulübenin yan taraflarında da bırakarak ışığın daha fazla içeri girmesini sağladı. Açıklıklar aşağı doğru eğimli olduğundan yağmurun girmesi söz konusu olamazdı.

Dego kulübemi yaparken ben de tepelerde dolaşıyor, toplumun yaşam biçimini araştırıyordum. Dorzeler arasında sülalece zanaatçı olanlar vardı, dededen kalma mesleklerini sürdürüyorlardı. Sosyal açıdan, yaratıcı olmanın verdiği pek de hoş olmayan bir statüleri vardı bu insanların. Örneğin çömlekçiler ayrı topluluk halinde yaşıyorlardı. Üstelik eşlerini de kendi aralarından seçmek zorundaydılar, dışardan evlenmek yasaktı.

Dorzelerin cenaze törenleri ise birer törenden çok, hemen herkese uygulanan sosyal bir olaydı.Yine de genç arkadaşım Abesha Alemu'nun yapılan töreni bana öğretinceye kadar törenlerine pek gitmek istememiştim. Alemu anlatmaya başladı. "Ölünün akrabasının önünde duran kişi kendi çenesine bir yumruk atıp Tana woda-- beni öldür, diye bağırır, bu ölü için kendi canını feda edebileceği anlamına gelir. Aynı zamanda saçından birkaç tel koparıp ölüye karşı gerekli olan âdeti yerine getirmiş olur."

Etiyopya'da kaldığım süre içinde bu ülke halkının gelenek ve görenekleri hakkında oldukça çok şey öğrenmiştim. Ayrılık zamanı gelmişti. Adis Ababa'ya gidip havaalanında uçağımı beklemeye başladım. Arkamdan bir ses "Tani nena moizana-- Seni uğurlamaya geldim" dedi. Tüccar arkadaşım Klemma'ydı bu. Birer çay söyleyip sohbete daldık, kulaklarım uçağın kalkış anonsundaydı.

SLAM

SEN DELİR-! MİSSİN, KIZIM! NASIL OLUR DA DİLİN VARIR, O SÖZLERİ SÖYLERSİN?

NE YAPTIĞIMI BİLMİYORUM MOS. BIRAK BU KISKANÇLIK NUMARALARINI.

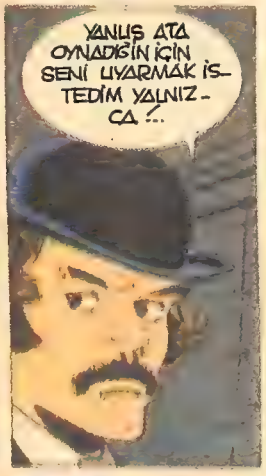
YANLIŞ ATA OYNADIĞIN İÇİN SENİ UYARMAK İSTEDİM YALNIZCA!..

BAY POL'UN KURDUĞUM TUZAĞA DÜŞECEĞİNE EMİNİM. HERKESİN DE KENDİNE GÖRE BİR YÖNTEMİ VAR. ÖYLE DEĞİL Mİ KURT?

SÖYLESENE, BEN GERÇEKTEN AKILLI VE KÜLTÜRLÜ MÜYÜM?
KIZ ÖYLE DEDİ PATRON, ŞEY MAJESTE...
YALAN DA DEĞİL HANİ..
BU KIZ ZEVK SAHİBİ BİRİNE BENZİYOR.

SENCE GERÇEK BİR İMPARATORUN YANINA GÜZEL BİR İMPARATORİÇE YAKIŞMAZ MI, NE DERSİN?
HAKLISIN, MAJESTE!
KIZDA BU İŞİN BİÇİLMİŞ KAFTAN.
ÇOK İYİ OLUR...

ÖYLEYSE GİT GETİR ONU. İLERİ GÖRÜŞLÜLÜĞÜNÜ ÖDÜLLENDİRMEMİZ GEREK. YALNIZ BİZİ RAHATSIZ ETMESİN. KİBAR DAVRAN ONA, OLDU MU?
OLDU PATRON... ŞEY MAJESTE..

GEL BAKALIM KÜÇÜK GİDİYORUZ. ÖBÜRLERİ YERLERİNDEN KIPIRDARSA MIHLARIM.

HİÇ MERAK ETMEYİN. KUZU GİBİDİRLER.

SİZİ YENİDEN GÖRDÜĞÜME SEVİNDİM.
O ŞEREF BANA AİT, KÜÇÜK HANIM. İÇERİ GİRSENE.
HER ŞEY O KADAR ETKİLEYİCİ Kİ... SİZ GERÇEKTEN TÜM DÜNYANIN KARŞI KOYAMAYACAĞI GÜÇTE BİR İNSANSINIZ!
NE AKILLI ŞEYSİN SEN ÖYLE...
TÜTÜNÜNÜZÜN KOKUSU ÇOK GÜZEL... SEY... ULTİMATOMUNUZU GÖNDERDİNİZ Mİ?
HENÜZ DEĞİL... BİRAZDAN GÖNDERECEĞİM.
ÖNCE BUNU KUTLAYALIM. NE DERSİNİZ?
TABİİ KUTLARIZ... NASIL GÖNDERECEKSİNİZ?
NEYİ?. HA, ULTİMATOMU! BU MİKROFONLA... İNGİLTERE'DEKİ TÜM ALICILARIN FREKANSINDA ÇALIŞIR.
AMA BOŞVER BU POLİTİK KONULARI.. SENİN GİBİ GÜZEL BİR KIZ İÇKİ İÇMEZ, DEĞİL Mİ?
AH! ŞAMPANYA! BAYILIRIM! NEREDEN DE SEVDİĞİMİ BİLDİNİZ?
BOP!
AMA...
AMASI NE GÜVERCİNİM?
BU 1954 YILININ ŞAMPANYASI. LİMONATA YA BENZER. AĞIRDIR. 1952 YOK MUYDU?
VAY, VAY, VAY! İMPARATORİÇEM NELER DE BİLİYOR... DUR BİRAZ, GİDİP GETİREYİM...
GİDİŞİN OLSUN DA...

O SIRADA LONDRA'DA...
SON HABERLERİ VERİYORUZ. SURREY'DEKİ PATLAMANIN NEDENİ ANLAŞILAMADI. ZZZT..
HAY AKSİ! BU RADYO GENE ARIZA YAPTI ...
DİKKAT! DİKKAT! ACİL VE ÖNEMLİ BİR MESAJ VERİYORUM
!
MÜFETTİŞ ALEN'E SESLENİYORUM. BEN PROFESYONELLERDEN JANE.
NE DEMEK BU?
ALLEN, BİZE YARDIM ET, BAY POL BİZİ YAKALAYIP, KUZEY DENİZİNDE TERKEDİLMİŞ BİR YERE HAPSETTİ AY!..
SENİ GİDİ YILAN SENİ!
İYİ Kİ TAM ZAMANINDA YETİŞTİM. AZ DAHA YERİMİZİ TÜM DÜNYAYA AÇIKLIYORDUN!
CLİK!
İTME CANIM! YÜRÜYORUZ İŞTE!
BULUNDUĞUMUZ YERİ BİLDİRECEK ZAMAN BULAMADIM. AMA EN AZINDAN MÜFETTİŞ ALEN'E BİR HABER VERDİM.
ŞİMDİ İMPARATORUNUZ KONUŞUYOR. HÜKÜMETİ UYARIYORUM. EĞER LONDRA YIKILIRSA, KABAHAT SİZİN. YANİ KISACA DEMEK İSTERİM Kİ...

Milliyet YAYINLARI

ÇOCUK KİTAPLARI
yeşil dizi

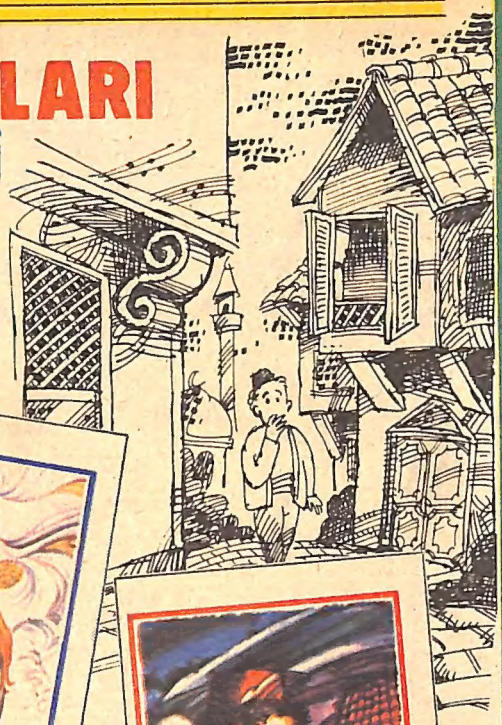

- **Eleanor H. Porter**
  POLLYANNA
  Eleanor H. Porter'un unutulmayan ünlü klasiği; İyilikten yana olan bir kızın ilginç öyküsü

- **Muallim Naci**
  MAVİLİ ALACA BASTON
  1899 yılında yayımlanan bu kitap, yazarın sekiz yaşına kadar ki kendi yaşamını anlatıyor

- **Jack London**
  ŞAFAK KIZI
  Ünlü yazarın yayınlanmamış öykülerinden yapılmış güzel bir seçki

- **John Steinbeck**
  FARELER ve İNSANLAR
  1962 Nobel Edebiyat Ödülünü kazanan yazarın en ünlü yapıtı

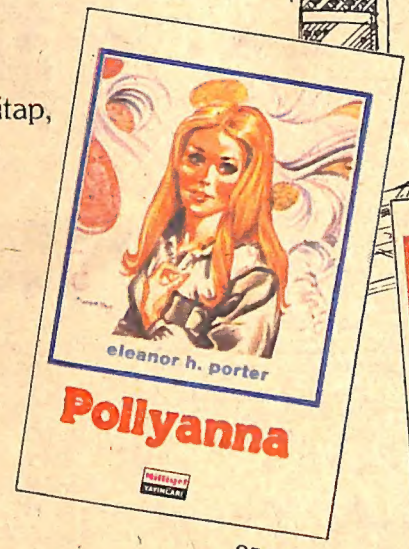

250 TL.

150 TL.

200 TL.

200 TL.

Yeşil Diziden Çıkan Kitaplar

KARAMBA BARAMBA / Slavko Yanevski
BİZLER BÜYÜYÜNCE / Emin Özdemir
ŞİMDİ OKULLU OLDUM / Mahmut Kıratlı
YÜREKLİ KAPLUMBAĞA / İsmail Sivri
ANADOLU SÖYLENCELERİ / Ali Püsküllüoğlu

Milliyet Yayınları: Prof. Kâzım İsmail Gürkan Cad. No: 10 Cağaloğlu İstanbul

Avrupa'dan yepyeni bir yapıştırıcı geldi.

Pritt
"pratik"

Elinizi yapıştırmayın... Elişinizi yapıştırın!

Altından çevirirsiniz, çıkar... Sürersiniz yapıştırır. Çabucak kurur... Kullanımı basit. Pratiktir PRİTT Kolay tükenmez. Uzun ömürlü. Şekli güzel: ruj gibi... Sevimlidir PRİTT.

Elişinizi yapıştırırken, defterinizi, kitabınızı kaplarken PRİTT kullanın.
PRİTT, çevreye bulaşmaz. Ellerinizi yapış yapış yapmaz. Yapıştırdığı kağıdı kırıştırmaz, buruşturmaz.

ÇEVİR ÇIKSIN!
SÜR YAPIŞSIN!

Pritt

"PRATİK YAPIŞTIRICI"

Henkel
ürk Henkel

yorum

Sporun her dalında hep birlikte, daha başarılı bir gelecek için, el birliği... gönül birliği...

İşgüder

"İKİNCİ ADRESİNİZ"

TÜRK TİCARET BANKASI
TÜRKBANK